

jaarstukken 2018

KEUNSTWURK

ADVISEERT, ONDERSTEUNT EN ONDERNEEMT
VOOR KUNST & CULTUUR IN FRYSLAN

JAARSTUKKEN 2018 / KEUNSTWURK

Keunstwurk jaorstukken 2018

Voorwoord

Inhoudelijk verslag 2018

>	PROGRAMMA 1: LEARE	4
>	PROGRAMMA 2: FERNIJING	21
>	PROGRAMMA 3: MEIDWAAN	24
>	PROGRAMMA 4: STIPE	38

Financieel verslag 2018

>	BALANS PER 31 DECEMBER 2018	45
>	STAAT VAN BATEN EN LASTEN 2018	47
>	TOELICHTING OP DE JAARREKENING	49

Bijlagen

>	BESTUURSSAMENSTELLING	54
>	OVERZICHT MEDEWERKERS	55
>	KEUNSTWURK IN DE MEDIA	57
>	KEUNSTWURK ONLINE	61

Voorwoord

2018 was een bijzonder jaar voor Fryslân en voor Keunstwurk. Vanwege de Culturele Hoofdstad 2018 eigenlijk een topjaar. In 2018 hebben wij met onze expertise, kunde, passie en bevoegenheid samen met onze partners gewerkt aan de kunstzinnige ontplooiing van alle inwoners van Fryslân. Onder meer in de mienskip, het onderwijs, het amateurkunstveld en in de vrije tijd. We geloven in de kracht van cultuureducatie en van deelname aan kunst en cultuur. Cultuurdeelname inspireert en verrijkt je leven. Daarnaast maken we met kunst en cultuur van Fryslân een mooie plek om te wonen, werken en te leven.

We zijn steeds breder vertegenwoordigd in onze omgeving. Met kunst en cultuur dragen we meer bij aan een maatschappij met voldoende mogelijkheden. Met dit jaarverslag presenteren wij het overzicht van onze dienstverlening, ondersteuning, activiteiten, programma's en projecten en hoe deze bijdragen aan de brede basis van de Friese culturele en maatschappelijke sector.

Waar zijn we trots op?

We kijken met trots terug op tal van hoogtepunten. We noemen er een paar: de ondertekening van het provinciaal convenant Meer Muziek in de Klas Lokaal Fryslân, vo Karavaan, Stipe.frl, de Friese Dansdagen, De Reis, Never Ending Orchestra, KEK2, de Opera Samson et Dalila, en nog veel meer. Maar ook het aanjagen van het proces rondom de legacy van 2018 is een highlight.

Wij hebben er vertrouwen in dat wij als Keunstwurk een goede rol kunnen blijven spelen in het realiseren van de geformuleerde prestaties om zo een gezonde brede Friese culturele basis te hebben. Dit vraagt van ons een grote mate van partnerschap en flexibiliteit richting de provincie. Maar dit vraagt ook een goede relatie met het veld waarbinnen de te realiseren prestaties moeten plaats vinden.

'In het kader van We the North zijn we ook in noordelijk verband actief. We zijn penvoerder van de noordelijke samenwerking cultuureducatie 'Groot dromen, vandaag beginnen', werken we samen op het gebied van community art en zijn we actief met de Noordelijke cultuur lening'.

2018 was een bijzonder en intensief jaar. Voor iedereen. Waarin ongelooflijk veel werk is verzet door alle medewerkers. Mede dankzij het initiatief, doorzettingsvermogen en enthousiasme van alle medewerkers hebben we van 2018 een heel speciaal jaar gemaakt.

Douwe Zeldenrust,
directeur

Inhoudelijk verslag Keunstwurk 2018

1

Programma Leare

Opzet van het programma

In dit programma richten we ons op activiteiten en ondersteuning rondom participatie en educatie. Uitgangspunt is de term 'een leven lang leren'.

Het programma krijgt inhoud vanuit drie instrumenten:

- 1 > Jong Geleerd (talentontwikkeling)
- 2 > cultuureducatie (onderwijs)
- 3 > Keunstwurkplein (kennisdelen)

1.1 > JONG GELEERD

- a > fulkaan
- b > Kunstbende
- c > Frysk Jeugd Orkest
- d > Sjongfestival foar Bern
- e > Impuls Jongerentheater

1.2 > CULTUUREDUCATIE

- a > KEK2-Lân fan Taal
- b > Impuls Erfgoedonderwijs
- c > Impuls Muziekonderwijs
- d > Meer Muziek in de Klas
- e > Junior 2018
- f > vo Educatie/Karavaan

1.3 > KEUNSTWURKPLEIN

- a > Opleidingen amateurkader
- b > Studiedagen-trainingen
- c > Lezingen-debatten
- d > Netwerken

1.1 > Jong geleerd

1.1 > A > FULKAAN

Doel:

Talentvolle jongeren een impuls geven, Samenwerking stimuleren/ verbinden van partijen, zodat gezamenlijk gezocht kan worden naar nieuwe structurele mogelijkheden voor talentontwikkeling.

Aanleiding:

In 2013 is de systematiek rond een aantal jeugdorkesten en een jeugdkoor omgevormd tot een nieuwe werkwijze, waarbij jonge talenten en jonge kunstprofessionals samen experimenten uitvoeren. Talentvolle jongeren worden geselecteerd om deel te nemen. Hierbij wordt nauw samengewerkt met alle talentvoorzieningen op het gebied van muziek, inclusief particuliere muziekdocenten.

Rol Keunstwurk:

Keunstwurk is coördinator, verbindt en faciliteert zowel de Simmer Akademy als de randvoorwaarden voor de Ateliers. Bij alle onderdelen van fulkaan hebben de (lokale) partners een uitvoerende rol.

Partners:

15 muzikfederaties, muziekdocenten, lokale en regionale kunstencentra, STAF, OMF, de Lawei, SAKO Friesland, De Popfabryk, Prins Claus Conservatorium (inzet studenten), D'Drive, NHL Stenden hogeschool, landelijke docenten en artiesten, CityProms, VERS, Freeze, City Jazz Leeuwarden, Jeugdorkestrenfestival.

Resultaten:**fulkaanCLASS**

De *fulkaanCLASS* vond plaats van 30 april t/m 2 mei in het *Toanhûs* te Joure. Hier kregen winnaars van solistenconcoursen muzieklessen van topmuzikanten en docenten. Met deze lessen kunnen de deelnemers zich muzikaal ontwikkelen en voorbereiden op het provinciaal solistenconcours: *De Klank & Slach fan Fryslân*. Er waren ongeveer 50 deelnemers.

De Klank & Slach fan Fryslân

De Klank & Slach fan Fryslân is het provinciale solistenconcours van de Organisatie van Muziekverenigingen in Fryslân (OMF). In 2017 werden voor het eerst de solistenconcoursen De Klank fan Fryslân (Blaasinstrumenten) en De Slach fan Fryslân (Slagwerk) op een dag georganiseerd. Deze lijn is doorgetrokken naar 2018. De Klank & Slach fan Fryslân vond op 26 mei 2018 plaats in de Lawei te Drachten. Tijdens De Klank & Slach fan Fryslân zijn 'Jij bent gespot' kaarten uitgedeeld aan de jonge deelnemers. Deze kaarten dienen als uitnodiging voor de fulkaan Simmer Akademy.

De fulkaan Simmer Akademy

27 augustus t/m 1 september vond de fulkaan Simmer Akademy 2018 plaats in de Lawei te Drachten.

Dit was het tweede jaar waarin ook zang en theater een onderdeel waren van de Simmer Akademy. 71 jonge talenten volgden een week lang workshops, verdiepingen en masterclasses van topdocenten op het gebied van theater, muziek en zang.

Daarnaast kregen de jongeren ook een masterclass van The Voice Winnares Iris Kroes en acteur Ferry Doedens. De ochtend-lessen bestaan uit masterclasses die gericht zijn op verdieping van de vaardigheden van de deelnemers. De middaglessen zijn meer gericht op de verbreding van ervaring en cross-overs tussen de verschillende disciplines.

Dit was de tweede editie van de fulkaan Simmer Akademy waarbij theater en zang een deel uitmaakte van de verschillende disciplines. Dit bood ruimte voor verbindingen tussen de verschillende disciplines. Tijdens de middaglessen werd er naast de verbreding en cross-overs ook een eindpresentatie in elkaar gezet die in de middag van 1 september opgevoerd werd voor een volle zaal. Tijdens deze presentatie kregen de deelnemers de kans om te laten zien wat zij hebben geleerd en werden de disciplines samengesmolten naar een gezamenlijke presentatie.

fulkaanStipe

In 2018 zijn een aantal projecten gestimuleerd met een financiële bijdrage. Deze projecten werken samen met verschillende partijen en doelgroepen. Hun doel is het stimuleren van lokaal talent volgens de fulkaan methodiek.

Meer Muziek in de Klas

Fulkaan heeft bijgedragen aan de feestelijke ondertekening van het convenant voor Meer muziek in de Klas. Koningin Maxima was als erevoorzitter ook aanwezig bij deze bijzondere dag. De ondertekening werd gevierd in Drachten met een feestelijk muzikaal programma. Zo zong Nynke Laverman samen met Noordpool Troupe en met oud-fulkaan deelnemers het lied 'Seis oere thús'.

Explore the North 2018

Fulkaan initieerde voor Explore the North (22-24 nov.) een samenwerking tussen Anchorsong en het jonge strijkkwartet Risata. Dit jonge en ambitieuze kwartet geeft een extra speelse lading aan zijn psychedelische en dansbare show. Risata is voortgekomen uit het Frysk Jeugd Orkest.

Freeze Festival 2018

Op zaterdag 15 december vond het *Freeze festival* plaats in Neushoorn te Leeuwarden. Naast optredens van artiesten waren hier ook workshops en masterclasses te volgen van topmusici. Met een bijdrage uit het budget van *fulkaan* was het mogelijk om een masterclass van top muzikant Benjamin Herman aan te bieden.

1.1 > B >

KUNSTBENDE

Doel:

Jongeren in Fryslân (13 – 18 jaar) een eerste podiumervaring in een professionele setting bieden.

Aanleiding:

De Friese voorronde van Kunstbende biedt aan jong ontlukend talent de mogelijkheid om zichzelf te tonen op een professioneel podium. De doelgroep van Kunstbende bestaat uit jongeren van 13- 20 jaar. De werving voor deze doelgroep loopt via het onderwijs, maar ook steeds meer via docenten of instellingen die een educatief aanbod hebben voor jongeren. Keunstwurk staat als provinciale partner centraal in de organisatie van de Friese voorronde 2018. Hierbij wordt hecht samengewerkt met Cultuur Kwartier Sneek, dat in opdracht van Keunstwurk de eindpresentatie verzorgt. Daarnaast wordt samengewerkt met de Kunstcentra, de Friese organisaties voor talentontwikkeling en met het mbo en het vo. Na een jaar met relatief weinig aanmeldingen in 2017 (38 acts) werd er dit jaar gewerkt aan genoeg deelnemers voor elke categorie en minsten 75 acts.

Rol Keunstwurk:

Keunstwurk is als provinciale speler de eerste partner van de landelijke organisatie van Kunstbende en van de provincie Fryslân. Keunstwurk heeft een centrale coördinerende en faciliterende rol. De uitvoering van de voorronde, maar ook de werving binnen scholen en lespraktijken wordt door regionale partijen uitgevoerd.

Samenwerkingspartners:

Cultuur Kwartier Sneek en Kunstbende Landelijk. Daarnaast goede contacten met lokale en regionale kunstcentra, D'Drive opleiding van het Friesland College, Poppodium Iduna, Freeze Festival, Neushoorn, Friesland Pop, Fries Museum, de Lawei Drachten en Ateliers Majeur.

Resultaten:

- > Scholentour: In totaal zijn er 1.557 jongeren bereikt op 11 scholen.
- > Workshoptour: Dit concept was nieuw en ging van start in het schoolseizoen 2018-2019. Dit heeft opgeleverd dat er in november en december 2018 al twee workshops hebben plaatsgevonden in Heerenveen en Leeuwarden waar ruim 30 jongeren aan meededen in de categorie dans, muziek, theater en expo.

- > Deelnemers Voorronde: Er waren in totaal 59 ingezonden acts (110 jongeren). Uiteindelijk deden er 38 acts (74 jongeren) mee aan de Friese voorronde van Kunstbende 2018. De prognose van 2017 over stijging van deelnemersaantallen (67 acts, 255 jongeren) is hiermee helaas niet vervuld. Landelijk is er een daling in deelnemers in 2018: van 1.099 acts in 2017 naar 933 acts in 2018.

Vermoedelijke factoren die hebben meegespeeld zijn:

- > onvoldoende aansprekende campagne;
- > te veel ingezet op grote mainstages (Mysteryland, Oerol) waardoor de laagdrempeligheid in gevaar is gekomen;
- > te weinig draagkracht van docenten en cultuurcoaches in de regio.
- > te veel concurrentie van projecten voor jongeren binnen de Culturele Hoofdstad.

1.1 > C > **FRYSK JEUGD ORKEST**

Doel:

Het laten floreren van een belangrijke orkestvoorziening voor talentvolle jongeren.

Aanleiding:

Het Frysk Jeugd Orkest is een belangrijke voorziening voor jongeren met talent op het gebied van klassieke orkestmuziek. De ondersteuning van Keunstwurk maakt het mogelijk dat er werkrumten zijn voor de dirigent en zijn ondersteuners. Het Frysk Jeugd Orkest werkt zelfstandig aan zijn resultaten.

Rol Keunstwurk:

facilitering en afstemming, ambassadeur.

Partner:

Frysk Jeugd Orkest.

Resultaten:

Keunstwurk faciliteert het orkest door iedere week bureau faciliteiten beschikbaar te stellen aan de dirigent en de ondersteuners van het orkest. Daarnaast verzorgt Keunstwurk de financiële zaken. Regelmatig wordt overleg gevoerd en waar mogelijk wordt de samenwerking verbeterd.

1.1 > D > **SJONGFESTIVAL FOAR BERN**

Programma Deel 1:

Op 26 januari 2018 werd LF2018 geopend door 35 scholen die het lied 'Seis oere thús' zongen en live streamden via facebook. Dit werd nationaal uitgezonden bij het NOS Jeugdjournaal. Hiervoor konden leerkrachten een toolkit gebruiken die in samenwerking met KEK2 was ontwikkeld.

Programma Deel 2:

Op 26 juni 2019 een optreden op het podium van CityProms in Leeuwarden waarbij kinderen niet alleen zongen maar ook dansten, acteerden, kleding ontwierpen en regisseerden. Voor beide onderdelen was een toolkit ontwikkeld om de leerkracht te helpen tot een optreden te komen en in het kader van deskundigheidsbevordering.

Doel:

Het 'Sjongfestival foar bern' wordt iedere twee jaar georganiseerd en biedt kinderen uit groep 6, 7 en 8 de mogelijkheid tot een podiumpresentatie met zang.

Aanleiding:

Muziekonderwijs binnen het primair onderwijs maakt een grote ontwikkeling door. Hierdoor groeit ook de belangstelling van scholen voor podiumpresentaties met hun schoolkinderen. Keunstwurk werkt samen met drie partijen die zich al jaren inspinnen voor de organisatie van het 'Sjongfestival foar Bern'. Men heeft behoefte aan continuïteit en verdieping. Er is bovendien belangstelling getoond door Lân fan Taal waarbij een groot kinderkoor werd ingezet bij de opening van LF2018. Hierdoor heeft het Sjongfestival foar bern dit jaar een extra impuls gekregen en is een bijzondere versie gerealiseerd.

Rol Keunstwurk:

Keunstwurk is de verbinder tussen het Sjongfestival, de Impulsregeling Muziekonderwijs en het deskundigheidsproject Wy Sjonge.

Samenwerkingspartners:

Omrop Fryslân, LF2018, SAKO, Afûk, Cedin en Lân fan Taal.

Resultaten:

Bij deel 1 deden ruim 35 scholen en 875 kinderen mee. Bij deel 2 deden 10 scholen mee waarna er 6 scholen doorgingen naar de finale op het Wilhelminaplein te Leeuwarden op het CityProms podium. Er was ruim 500 man publiek en er zongen 176 kinderen op het podium.

De top drie bestond uit:

1. Cbs De Frissel uit Drachtstercompagnie – winnaar van de Gouden microfoon en de Karin de Jong wisselbeker.
2. Obs De Kogge uit Drylst – winnaar van de zilveren microfoon.
3. Cbs Eben Haëzer uit Dokkum – winnaar van de bronzen microfoon

De tekstprijs

Nynke Laverman beoordeelde de teksten van alle ingezonden liedjes en over het algemeen gold dat de teksten erg divers waren waarbij de teksten vaak meertalig waren met Nederlandse, Fryske en Engelse taal. De tekstprijs werd gewonnen door obs De Kogge uit Drylst met 'Kom mar by ús'. Cbs De Frissel mocht het opgevoerde lied opnemen in een geluidstudio. Daarnaast heeft dit schoolkoor opgetreden bij het tekenen van het Meer Muziek in de Klas convenant op 20 sept 2018 waarbij Hare Majesteit Koningin Maxima ook aanwezig was.

1.1 > E >

IMPULS JONGERENTHEATER

Doel:

Een impuls geven aan het jeugd- en jongerentheater in Fryslân door kwaliteitsverbetering en kennisdeling.

Aanleiding:

In 2017 is een succesvolle pilot uitgevoerd als onderdeel van de Simmer Akademy van fulkaan. De deelnemende jongeren kregen een week lang verdiepings- en cross-ver workshops aangeboden. Deze formule wil Keunstwurk de komende jaren verder uitwerken en uitbreiden, zodat meer theaterdocenten en -makers mee kunnen werken en er meer jongeren met een passie voor theater bereikt worden.

Rol:

Keunstwurk heeft een ondersteunende en verbindende rol bij het realiseren van activiteiten.

Samenwerkingspartners:

Individuele theatermakers en -docenten en Stichting Amateurtoniel Fryslân (STAF).

Resultaat:

Ook in 2018 vonden verdiepingslessen plaats binnen de Simmer Akademy van fulkaan. Er waren 20 deelnemers aan de theater-onderdelen die werden aangeboden. Dit waren er minder dan verwacht. Waarschijnlijk door het LF2018 jaar waarin veel extra activiteiten in de provincie plaatsvonden. Hier waren ook veel jongeren bij betrokken, waardoor voor hen al een volle theater-agenda ontstond. We denken dat we met de ontwikkelingen rond jeugd- en jongerentheater in 2019 een grotere stap kunnen zetten.

1.2 > *Instrument: Cultuureducatie*

1.2 > A > KEK2-LAN FAN TAAL

Doel:

- > Verankering van cultuureducatie binnen de basisscholen in Fryslân, waarbij de school eigenaarschap ontwikkelt.
- > Scholen professionele ondersteuning bieden door de inzet van 'meimakers'.
- > Scholen bereiken die nog niet in beeld zijn.

Aanleiding:

Samen met het project Lân fan Taal heeft Keunstwurk het nieuwe programma voor 2017-2020 vormgegeven in KEK2. Deze samenwerking is een voorbeeld van een werkwijze, waarbij bovendien de Legacy van LF2018 geborgd wordt.

Rol Keunstwurk:

Keunstwurk is penvoerder van KEK2, Lân fan Taal verzorgt de inhoudelijke uitvoering van het plan en maakt de inhoudelijke vertaling (leidend en sturend).

Samenwerkingspartners:

Fonds voor Cultuurparticipatie, Provincie Fryslân, lokale, regionale, en provinciale cultuuraanbieders met educatie in het pakket, Noordelijke partners We the North en schoolbesturen.

Lange termijn resultaten:

- > In 2020 heeft 90% van de Friese scholen, cultuur in hun schoolvisie opgenomen en daarmee hun eigenaarschap vergroot.
- > Inhoudelijk zijn de kerndoelen van kunstzinnige oriëntatie verbonden met taaleducatie. Dit wordt verankerd in doorgaande leerlijnen en ontwikkelgebieden.
- > Deelname aan KEK2 is gelijkmatig verspreid over de provincie.
- > Alle betrokkenen hebben een taal ontwikkeld waarin het begrippenkader rond cultuureducatie benoemd is.
- > De deskundigheid van leerkrachten en alle andere betrokkenen is toegenomen.
- > Plusminus 40 'meimakers' zijn in functie.

Grootste opdracht en daarmee hoofddoelstelling in het KEK2 plan is, in gesprek met scholen, een visie op cultuureducatie te ontwikkelen waardoor kunst, cultuur en taalplezier geïmplementeerd en verbonden wordt met het curriculum.

Dat betekent concreet dat leerlingen en team niet alleen activiteiten doen met de leerlingen maar deze ook betekenis geven.

En dat kan alleen door in gezamenlijkheid met alle culturele partners in de provincie een omslag in het denken, een verschuiving in beklemtoning, rond cultuuronderwijs te bewerkstelligen. En dus een nieuwe taal te ontwikkelen.

Daarin hebben we door de schwing van LF2018 een enorme stap gemaakt. Met de meimakers (13 generalisten en 12 regio meimakers) hebben we meer dan 300 scholen bezocht. Dat is 75% van de doelstelling. Met die 300 scholen is gepraat, getraind en gewerkt rond bovenstaande doelstelling.

Zoals we al voorzien hadden in de planvorming rond KEK2 zijn er op de ongeveer 390 scholen in Fryslân grote verschillen per school, afhankelijk van standplaats, identiteit, filosofie, gemeente, culturele veld, schoolpopulatie en bovenschoolse inzet. Dat betekent dat elke meimaker per school een ander gesprek heeft.

De behoefte en vragen van scholen die in 2018 verzameld zijn, gaan over onderstaande punten:

- > De tijd en ruimte die scholen nodig hebben om in rust een goede, werkbare visie te ontwikkelen.
- > Aansluiting bij dat waar zij al mee bezig zijn (hoe kan de schoolvisie nu afwijken van de visie op cultuureducatie).
- > Focusgebieden: talentontwikkeling, eigenaarschap leerling en team, maakonderwijs, vakoverstijgend werken, onderzoekend leren, taal en kunst/cultuurvakken combineren, aansluiting po/vo.
- > Minder werk, in plaats van meer werk. Meer eigenaarschap in plaats van minder.

Hier richten we ons binnen de KEK aanpak op. In de praktijk komt er veel op de school af. Het is van belang concreet aan te sluiten met de huidige situatie op een school. Dit is de enige manier om cultuureducatie in het curriculum te verankeren. En daarin ontwikkelen we onze KEK-werkwijze. Maatwerk per school. Met de partners hebben we geprobeerd, de in 2018 ingezette kwaliteitslijn recht te doen. Keunstwurk neemt hier steeds meer en meer de rol van aanjager, expertise en innovatiecentrum aan.

- > Alle scholen in Fryslân zijn geïnformeerd en uitgenodigd om mee te werken binnen KEK2 en Lân fan taal middels het magazine Vonk,Fonk. Ze kunnen keuze maken uit een aantal mogelijkheden: werken met een meimaker, participeren in een leergemeenschap, onderzoekend werken aan een KEK-impuls, aanbod van eigen lokale en regiopartners, werken aan onderwijsvernieuwing via kunst en cultuur. Er wordt actief gewerkt met alle scholen die daarvoor ruimte en energie hebben.
- > Er is gelijke spreiding door de hele provincie.
- > Er is met alle bovenschoolse organisaties overleg geweest over samenwerking en bundeling krachten. Gezamenlijke speerpunten blijken vaak te liggen in talentontwikkeling en onderzoekend leren en koppeling maak en techniekonderwijs.
- > Alle lokale en regionale kunstcentra zijn aangesloten bij KEK2 in de rol van meimaker en er wordt samengewerkt aan deskundigheidsbevordering van zowel de leerkracht als de vakleerkrachten in de kunstdisciplines.
- > In de kring van meimakers is aansluiting gezocht door personele verbinding te zoeken met BSF en daarmee bibliotheken, Cedin, Museumfederatie, taalinstellingen.
- > We hebben een kring van generalistische meimakers die overstijgend met betekenisgeving bezig is. Daarnaast is er een grotere overlegkring waarin alle lokale en regiopartners ook zitting hebben.
- > Kultuerfilter is vernieuwd en verdiept. Doordat ook het aanbod Uurcultuur en LF2018 op de website www.kultuerfilter.nl geplaatst werd is nog niet helemaal de slag gemaakt die we wilden maken, met name in de koppeling met het kunst-taaldossier. Hier werken we aan door.

- > Er zijn acht sprankelende digitale kunstbeschouwingslessen; Is dat nou kunst? gelanceerd op Kultuerfilter.
- > Alle scholen (ook Leeuwarden) ontvingen een Taalkit, en werden op deze manier verbonden met partners van Lân fan Taal.
- > Alle scholen (ook in Leeuwarden) ontvingen het werkboek Verdwalen in verhalen en konden aansluitend met een kunstenaar aan het werk om zelf verhalen te vertellen, met naar keuze een eigen muzische discipline. Verhalen hebben een podium gekregen in het re-openingsproject Ferhalefoer. Met bijbehorende website.
- > De KEK-impuls is ontwikkelt waarin scholen de gelegenheid krijgen om via een KEK-impuls samen met kunstenaars voor hen actuele kunst-, cultuur- en onderwijsthema's te onderzoeken.
- > Koppeling maakonderwijs. Samen met de BSF, Museumfederatie, Erfskip en het Fries Museum starten we een onderzoek naar koppeling maak-onderwijs en het ambacht.
- > Binnen de samenwerking KEK2 en Lân fan taal is basis gelegd voor een open visie op cultuureducatie.
- > Er zijn leergemeenschappen gestart waarin innovatie, expertise en onderzoek gepleegd wordt naar talentontwikkeling, eigenaarschap leerling en team, maakonderwijs, vakoverstijgend werken, onderzoekend leren, taal en kunst/cultuurvakken combineren, aansluiting po/vo. Deze leergemeenschappen werken vanuit de kring van meimakers.
- > Verdiepingstraject met alle meimakers met Karin Kotte over procesgerichte didactiek.
- > Verbinding met festivals zoals Explore the North, Oerol, Simmerdeis en LF2018 evenementen zoals De Achtste Dag.
- > Trainingen 'De Kunst van het Verdwalen' (de basis van de KEK-visie) door heel Nederland.

Verbinding KEK2 met andere cultuureducatie initiatieven:

- > Fryslân kent veel muziek-impulsscholen (166). Bijna de helft van deze scholen hebben we gekoppeld aan de werkwijze van KEK2. Deskundigheidsbevordering vindt nu gezamenlijk plaats
- > Koppeling met het Sjongfestival foar Bern, het materiaal is in samenspraak gemaakt zodat elke school vanuit eigen visie en verhaal kon aansluiten.
- > Koppeling allerlei provinciale, inspirerende voorbeelden en verhalen tijdens het symposium 2018x onderwijs (november 2018).
- > Koppeling Erfgoed: aansluiting bij FEP en samenwerking met de Museumfederatie.
- > Koppeling ICC-cursus aan de werkwijze van KEK2.

1.2 > B >

IMPULS ERFGOEDONDERWIJS/HET BESTE ERFGOED EDUCATIEPROJECT IN FRYSLAN

Doel:

- > stimulans en erkenning voor Friese erfgoedinstellingen die kwalitatief goede erfgoededucatie maken.
- > het bevorderen van samenwerking tussen cultuurorganisaties en onderwijs, waarbij de doelen centraal staan en een gelijke taal wordt gehanteerd.
- > inzicht en overzicht van ontwikkelingen van erfgoededucatie in Fryslân die aansluiten bij de uitgangspunten van KEK2.

Aanleiding:

Vanuit cultuureducatie, inhoudelijk gezien, wordt gezocht naar goede werkvormen van erfgoedinstellingen, die handvatten geven aan scholen die werken aan omgevingsonderwijs of wereldoriëntatie en cultuuronderwijs willen combineren.

In de afgelopen jaren heeft Keunstwurk een wedstrijd opgezet voor erfgoedinstellingen met educatief aanbod. Het resultaat is een mooi overzicht en goed inzicht in nieuwe werkwijzen en erfgoedprojecten. Inzendingen komen veelal vanuit de leden van het Fries Educatief Platform (FEP).

Rol Keunstwurk:

Keunstwurk coördineert en organiseert. Bij de uitvoeringen werken we nauw samen met de Museumfederatie Fryslân.

Samenwerkingspartners:

Er wordt samengewerkt met Museumfederatie Fryslân, Fries Educatief Platform en NHL Stenden.

Resultaten:

Er waren slechts vijf inzendingen. We denken dat dit lage aantal mede te maken heeft met de deelname eis om het project in samenwerking met een school te ontwikkelen.

- > Alle ingediende projecten voldoen op de een of ander manier aan de kerndoelen.
- > Alle ingediende projecten hebben samenwerkingspartners waaronder het onderwijs.
- > Qua uitvoering waren de verschillen het grootst. Er is gelet op de mogelijkheid voor een kind om zich verbonden te voelen met de omgeving.

Eerste prijs:

Op Avontuur op Ameland, van de Amelandse musea.

Tweede prijs:

De Veerkieker, van stichting Stallingwarver Schrieversronte.

1.2 > C >

IMPULS MUZIEKONDERWIJS

Programma:

Begeleiden van 120 scholen met de aanvraag van subsidie bij de regeling Impuls Muziekonderwijs in het basisonderwijs. Na toekenning van de subsidie aan de school wordt een samenwerkingscontract aangegaan met Keunstwurk voor advies en ondersteuning in het uitvoeringsproces.

Doel:

Kwalitatief en structureel muziekonderwijs inbedden op de basisscholen van Fryslân.

Aanleiding:

Sinds 2015 konden scholen de Impulssubsidie aanvragen om hun muziekonderwijs te verbeteren. Daarnaast lopen ook de regelingen Meer Muziek in de Klas en KEK2 (Kultuer Edukaasje mei Kwaliteit). In het primair onderwijs worden dus veel stappen gezet om het cultuuronderwijs met specifiek aandacht voor muziek op de kaart te zetten.

Rol Keunstwurk:

Keunstwurk faciliteert en adviseert scholen bij hun aanvraag en is desgewenst procesbegeleider tijdens de duur van de regeling (3 jaar). Keunstwurk zorgt daarnaast voor monitoring van het proces dat op de deelnemende scholen plaatsvindt. De monitoring krijgt vorm met drie scans. Met de quick-scan wordt een o-meting gedaan op iedere school. Halverwege het driejarige traject vindt aanvullend een 'voortgang-scan' plaats, waarna het traject wordt afgesloten met een 'evaluatiescan'. Met de praktisch samengestelde en uitgevoerde onderzoeken analyseert Keunstwurk de reacties van directies, leerkrachten en vakmensen en zet deze om in rapporten met waardevolle analyses voor het borgen van de Impuls.

Samenwerkingspartners:

Deelnemende scholen en lokale partners waaronder centra voor de kunsten, docentencollectieven en muziekverenigingen in de gehele provincie.

Resultaten:

Scholen worden begeleidt waarbij ze drie stadia doorlopen; verkennen, verdiepen en verduurzamen. Elke school wordt begeleidt door een adviseur vanuit Keunstwurk en er wordt maatwerk geleverd. Totaal Impulsscholen in Fryslân: 156 scholen. Scholen in Fryslân begeleidt door Keunstwurk: 72 scholen.

1.2 > D >

MEER MUZIEK IN DE KLAS

Doel:

In Fryslân willen we goed muziekonderwijs, beschikbaar voor elk schoolkind in onze provincie. We vinden het belangrijk dat alle kinderen zich kunnen ontwikkelen met muziek op school en dat zij verschillende vormen van muziekonderwijs krijgen. Daarbij zoeken we de verbinding met het buitenschoolse muziekaanbod, zoals dat van bijvoorbeeld muziekverenigingen.

Aanleiding:

Fryslân is bij uitstek een provincie waar muziek van oudsher een belangrijk onderdeel is van de culturele tradities en het erfgoed. Het levendig houden van deze traditie op een eigentijdse manier draagt bij aan de collectieve identiteit. Immers, nergens anders zijn muziekverenigingen, koren, bandjes en muzikanten op zo'n grote schaal verankerd in de dorpen en steden als in Fryslân. Met het convenant Méér Muziek in de Klas Lokaal Fryslân onderstrepen wij, uiteenlopende partijen in de provincie Fryslân, het belang van goed muziekonderwijs, zowel binnen- als buitenschools.

We willen dat elk kind, binnen zijn eigen leef- en woonomgeving, gelijke kansen krijgt om zijn of haar muzikale identiteit te ontwikkelen, talent te ontplooiën en leerprestaties te verbeteren. Het uitgangspunt is om aansluiting te zoeken bij datgene wat er al is. Verder voert maatwerk de toon. Elke partij zal zijn eigen ambitieniveau en groeimodel bepalen.

Rol Keunstwurk:

Keunstwurk heeft de regie van het convenant en het platform. Bij de uitvoering werken we nauw samen met alle partners (88) die het convenant hebben ondertekend.

Samenwerkingspartners:

Er wordt samengewerkt met alle schoolbesturen, culturele instellingen, NHL-Stenden, Prins Claus Conservatorium, Frysk Jeugd Orkest, festivals, gemeenten en de provincie.

Resultaten:

Samen met Hare Majesteit Koningin Máxima is, als erevoorzitter van Méér Muziek in de Klas, hebben we op donderdag 20 september het convenant muziekonderwijs Friesland ondertekend.

In het samenwerkingsconvenant garanderen de betrokken partijen dat in 2022 alle 52.000 basisschoolkinderen in de provincie Fryslân structureel muziekonderwijs krijgen. De ondertekenaars zijn onder andere de gemeenten, provincie Friesland, culturele instellingen als Keunstwurk, PABO NHL Stenden Hogeschool, Leeuwarden-Fryslân 2018, Prins Claus Conservatorium en de Organisatie voor Muziekverenigingen Fryslân (OMF). De ondertekening werd gevierd met een lied, gezongen door meer dan zevenhonderd Friese kinderen en optredens van Nynke Laverman, Noordpool Troupe en Circus Adje Orkest.

1.2 > E > JUNIOR 2018

Doel:

Zo veel mogelijk scholen (po en vo) de kans bieden om betrokken te zijn bij LF2018.

Aanleiding:

Eén van de doelen van LF2018 is dat alle kinderen en jongeren actief meedoen aan dit culturele evenement. 2018 Junior is geslaagd als de educatieve programma's inhoudelijk aansluiten bij de centrale gedachte van LF2018. De rol van de mienskip (ontwikkeling van onder op) en het verbinden van verschillende maatschappelijke domeinen (sport, cultuur en natuur) zijn belangrijke onderwerpen waar we ervaring in willen opbouwen. Bij positieve resultaten hiervan, kan Fryslân landelijk een voorop lopende rol opbouwen met beide items.

Rol Keunstwurk:

Keunstwurk is coördinatiepunt voor het gebied buiten de gemeente Leeuwarden. Voor het project Lân fan Taal neemt Keunstwurk deels de organisatie in handen. Voor alle andere programma's bieden we hulp en ondersteuning bij de ontwikkeling van educatieve programma's en zorgen voor de koppeling van programma's en onderwijs. Dit geldt voor zowel po als vo.

Samenwerkingspartners:

De samenwerking was het meest intensief met programma Lân fan taal en in het bijzonder de instellingen Afuk, Tresoar, DCO58 en Tryater. Verder is er samengewerkt met Celebrating Diversity, 11 Wegentocht, Under de Toer en ESFAG.

Advies trajecten op gebied van educatie hebben vooral plaats gevonden in samenwerking met de NME-centra, Sport Fryslân, Theater Royal de Luxe en Fossielvrij Fryslân.

Resultaten:

- > Alle Friese scholen (vo en po) zijn geïnformeerd over mogelijkheden in 2018.
- > 145 scholen, buiten de gemeente Leeuwarden bezochten een voorstelling van LF2018 en/of de Talentún.
- > We hebben een denkkader ontwikkeld 'bouwstenen voor een menu' waarmee we scholen kunnen adviseren in het maken van keuzes voor een leerlijn cultuur en waarmee we aanbieders met elkaar kunnen laten nadenken over verbinding tussen programma's in de regio.

1.2 > F > VO KARAVAAAN

Doel:

Op een groeiend aantal vo scholen in de provincie een duurzame kwaliteitsimpuls in gang zetten met betekenisvol, vakoverstijgend onderwijs, met de kunst- en cultuurvakken als uitgangspunt.

Aanleiding:

In het voortgezet onderwijs (vo) is in 2017 een vierjarig traject ingezet met als titel vo Karavaan. Hierin sluiten we, met het oog op een doorgaande leerlijn, aan bij de ambities rondom cultuureducatie in het po. We zetten in op een kwaliteitsimpuls, een verdiepingsslag, en op een duurzame samenwerking. Kwaliteit gaat voor kwantiteit: hoewel we het aantal deelnemende scholen laten groeien, richten we ons in eerste instantie op een beperkt aantal scholen waarmee we een grondig en verdiepend traject aangaan.

Rol Keunstwurk:

Keunstwurk is aanjager, zorgt voor de inhoudelijke uitvoering en implementatie van het plan.

Samenwerkingspartners:

Provinsje Fryslân, vo scholen, partijen in het culturele veld, en verbinding met hoger onderwijs en onderzoek (NHL Stenden, RuG).

Resultaten:

- > Visie, doelen en uitgangspunten en aanpak zijn verder uitgewerkt: Verkenning en samenstelling ontwikkelteams – uitgangspunten en wensen school/docenten verkennen, in contact brengen met aanbieders.
- > Ontwikkeltraject vanuit een scenario-indeling (duur en mate van betrokkenheid vanuit dat ontwikkelteam).
- > Het communicatieplan en marketingstrategie zijn verder ontwikkeld in samenwerking met de NHL Stenden (CMD).
- > Een traject van training en coaching aan de betrokken scholen t.b.v. ontwikkelen van een groeimodel en bestending/verankering in het curriculum is ontwikkeld.
- > Naast het traject van training, is middels passende online content, een bredere beweging/discussie in gang over betekenisvol, vakoverstijgend cultuuronderwijs in het vo.
- > De vmbo-regeling is een interessante ingang gebleken om binnen te komen bij de scholen: drie van de vier samenwerkende scholen zijn verbonden via de regeling.
- > moneva eis heeft geleid tot een praktijkgericht onderzoeksinstrument waarmee gericht experiment, evaluatie en verbinding met het bestaande curriculum inzichtelijk wordt

Regeling professionalisering cultuuronderwijs / Aanvraag in samenwerking met Bestuursbureau Speciaal Onderwijs Fryslân.**Doel:**

Ontwikkeling van beleid op het gebied van cultuureducatie in het speciaal onderwijs.

Keunstwurk begeleidt de volgende processen in het SO Fryslân:

Binnen de Strategisch Beleidsplanperiode (2015-2019) is de visie op cultuuronderwijs geformuleerd. Deze valt onder de opdracht voor het speciaal onderwijs om de leerling maximaal voor te bereiden op onder andere vrije tijdsbesteding en burgerschap.

Werkgroep oprichten binnen SO Fryslân die gefaciliteerd wordt om de leerlijn Cultuuronderwijs te ontwikkelen voor het aanbod vrijetijdsbesteding en burgerschap. Deze werkgroep werkt volgens de al ontwikkelde organisatiestructuur Schoolontwikkeling en de cyclus PDCA (PlanDoCheckAct).

Op elke school een leerkracht opleiden tot ICC-er. Om uitvoering te kunnen geven aan de leerlijn heeft de ICC-er van de school het culturele netwerk buiten de school in beeld om cultuureducatieactiviteiten voor de leerlingen te kunnen organiseren.

Talenten spektakel voor alle leerlingen in het kader van LF2018 waarin we de leerlingen laten stralen en waarin we ons zelf laten zien op gebied van de kunsten.

Aanleiding:

Het aanbod gericht op de cognitieve vakken als rekenen en taal en de praktijkvakken, wat onderdelen zijn van werken en wonen, is de afgelopen jaren in leerlijnen voor verschillende niveaus ontwikkeld en wordt jaarlijks geëvalueerd en bijgesteld. Alle scholen binnen SO Fryslân hebben deze leerlijnen geïmplementeerd.

Het aanbod voor de vrijetijdsbesteding en goed burgerschap (samenleving) is nog onvoldoende aan de orde geweest, dit staat nog niet bij alle scholen structureel 'in de (leer-)lijn'. De beginsituatie van de scholen is zeer divers; twee scholen hebben al een Interne Cultuur Coördinator, bij andere scholen

is het leerkracht afhankelijk wat er aan activiteiten binnen de klas wordt aangeboden.
Natuurlijk vinden al wel veel (vaak ad hoc) activiteiten plaats.
Cultuuronderwijs is voor de leerlingen van groot belang; vanwege hun beperkingen hebben zij vaak geen mogelijkheid om aan te sluiten bij het reguliere aanbod buiten de school. Bovendien zijn zij over het algemeen doeners en leren zij op die wijze beter. Ook voor de sociaal emotionele ontwikkeling zijn de activiteiten binnen het aanbod van het cultuuronderwijs goede werkvormen om te leren samenwerken en het leren uiten van expressie. De talenten die de leerlingen hebben op dit gebied zijn niet altijd zichtbaar.

Rol Kunstwerk:

Adviseur in het traject, opleiden ICC-ers en coördinatie van het Talentenspektakel.

Samenwerkingspartners:

Cultuureducatie Nederland, Effectief Onderwijs, Special Heroes Art, De Lawei.

Resultaten:

- > 7 van de 8 scholen hebben een ICC-er.
- > Werkgroep draait inmiddels zelfstandig binnen de totale organisatie met deze 7 scholen.
- > Alle kinderen uit SO en VSO van alle SO-scholen namen deel aan het talentenspektakel op 8 oktober in De Lawei.

1.3 Kennisdelen – Kunstwerkplein

1.3 > A >

OPLEIDINGEN AMATEURKADER

Doel:

- > Deskundigheidsbevordering (van het) kader en professionalisering.
- > Versterken van en vernieuwing in de sector.
- > Impuls geven aan informele kunstbeoefening en nieuwe culturele initiatieven.

Rol Kunstwerk:

Kunstwerk coördineert en faciliteert.

Resultaten:

Oriëntatiebijeenkomsten opleiding tot regisseur in het amateurtheater. De opleiding tot regisseur in het amateurtheater gaat in het volgende cultuurseizoen weer van start. Naast de traditionele opleiding kan ook individueel op modules worden ingeschreven. Geïnteresseerde deelnemers zijn geïnformeerd over de leergebieden op het gebied van spel, methodiek, coaching, overdracht en dramaturgie én de modules. Tijdens de drie bijeenkomsten zijn 15 deelnemers geïnformeerd.

Cursus Aspirant Dirigent

In het najaar van 2017 is de cursus Aspirant Dirigent van start gegaan. De cursus Aspirant Dirigent is gericht op HaFaBra-orkesten en slagwerkgroepen (gestemd en ongestemd). Het doel van de cursus is dat de cursist een jeugdgroep kan leiden of kan optreden als vervangend dirigent. Het ontwerp van de cursus is geïnitieerd vanuit Kunstwerk en de Organisatie van Muziekverenigingen in Fryslân (OMF). Vanuit deze samenwerking zijn twee docenten uitgekozen; zij vullen de avonden in met hun specialisatie in HaFaBra-orkesten en slagwerkgroepen. Tijdens zeven lesavonden en twee praktijkavonden (het dirigeren van een ensemble, orkest of slagwerkgroep) werd de basistechniek van het dirigeren en tacteren geoefend. Het instapniveau van de cursisten is getoetst door middel van een toelating (toets en persoonlijk gesprek met de beide docenten). De waardering van de cursus was erg positief. Aantal deelnemers: 8.

Cursus Productieleider

In het najaar van 2017 is de nieuw ontwikkelde training voor productieleiders van start gegaan. In deze training krijgen mensen met een passie voor organiseren kennis en vaardigheden aangeboden van ervaren praktijkdocenten.

Tijdens de vijf studieavonden kwamen de volgende thema's aan bod:

- > Algemene productie.
- > Logistiek.
- > Interne en externe communicatie.
- > Technische en zakelijke productie.

In 2018 gingen de deelnemers zelf aan de slag met de opgedane kennis en vaardigheden in een lopend project. Deze projecten zijn heel verschillend van aard: festivals, evenementen, sociaal artistieke projecten, locatietheaterproducties etc.

Er zijn vijf terugkomdagen georganiseerd om ervaringen uit te wisselen en vragen te bespreken met de docent. Daarnaast werd er een veldbezoek georganiseerd waarbij de deelnemers samen met de docent achter de schermen van een lopende productie gingen kijken. Iedere deelnemer heeft een portfolio bijgehouden met praktijkopdrachten. Deze waren gerelateerd aan de studiedagen en de praktijkervaring. Aan het einde van de training vond er een evaluatiegesprek plaats met de docent.

Het instapniveau van de deelnemers was verschillend. Dat betekent dat na het volgen van deze training de één actief zal zijn in het amateurkunstenveld en de andere als (semi)professional aan de slag gaat. De waardering van de training tijdens de tussenevaluatie was positief.

Aantal deelnemers:

- > 2017-2018: 14
- > 2018-2019: 9

Toneelschrijfcursus: Een eerste kennismaking

Voor een constante aanwas van nieuwe Friestalig repertoire wordt jaarlijks de toneelschrijfcursus gegeven aan (aspirant) toneelschrijvers. In zes avonden is er aandacht besteedt aan de belangrijkste facetten van het toneelschrijven. Denk bijvoorbeeld aan: dialoogschrijven, ritme in tekst, het uitzetten van een duidelijke probleeminstelling in de tekst en het inzetten van regieaanwijzingen. Een belangrijk onderdeel van deze cursus zijn de huiswerkopdrachten.

De toneelschrijfcursus is bezocht door 13 deelnemers.

1.3 > B >

STUDIEDAGEN-TRAININGEN

Doel:

- > Deskundigheidsbevordering voor o.a. kunstmakers, kunstdocenten en cultureel ondernemers.
- > Versterken van en vernieuwing in de sector.
- > Impuls geven aan informele kunstbeoefening en nieuwe culturele initiatieven.
- > Kennisdeling.

Rol Keunstwurk:

Keunstwurk coördineert en faciliteert.

Resultaten:

Workshop | Van idee naar project:

Alle deelnemers konden in 2018 gebruik maken van de online vrijwilligersvouchervoucher (maximaal vijftig euro, één keer inzetbaar) dat in samenwerking met Vrijwilligers Academie Fryslân tot stand is gekomen.

- > Fondsenwerven muziek; 15 deelnemers.

- > Draaiboek maken; 8 deelnemers.
- > Hoe kom ik in de krant? (2x);
23 deelnemers (samenwerkingspartner LF2018).
- > Pr doe je zo; 14 deelnemers.
- > Projectplan schrijven; 17 deelnemers.
- > Introductieworkshop productie; 4 deelnemers.
- > Succesvol Sponsorwerven; 12 deelnemers (samenwerkingspartner LF2018).

1.3 > C > LEZINGEN-DEBATTEN

Doel:

- > Kennisdeling.
- > Versterken van en vernieuwing in de sector.
- > Het bevorderen van discussie op het gebied van kunst en cultuur in de provincie.

Rol Keunstwurk:

Keunstwurk coördineert en faciliteert.

Resultaten:

Woensdag 28 februari 2018 – Humor vs. Haat

Deze Dwarskijkers is georganiseerd in samenwerking met Iepen UP Live. De lezing en het debat werden live gestreamd op Omrop Fryslân vanuit Neushoorn. Het thema van de avond was gekoppeld aan het Europese project Borderline Offensive en heeft als centrale vraag: hoe kun je de voortschrijdende polarisatie in de samenleving ontregelen met humorvolle culturele ingrepen? Gasten in de talkshow waren kunstenaars *Tinkebell* en (internationale) leden van de stuurgroep van Borderline Offensive: vertegenwoordigers van Tilt (Zweden), House of humour and satire (Bulgarije), Zoukak theater company (Beirut) en CZKD – Center for Cultural Decontamination (Servië).

Aantal deelnemers: 50

Woensdag 18 april 2018 – Onmetelijke waarde

Het onderwerp van deze Dwarskijkers was een andere manier van waarde toekennen aan kunst. Een debatavond over autonome kunst, de positie en waarde van kunst in een meetbare wereld. Met inleidende lezingen van Thijs Lijster (docent kunst- en cultuurfilosofie aan de Rijksuniversiteit Groningen en ook bekend van zijn essaybundel *De grote vlucht inwaarts*) en Francien van Westrenen (Hoofd Agentschap bij Het Nieuwe Instituut en bekend van het boek *Facing Value*). Centraal stond de vraag of de waarde van kunst en cultuur eigenlijk wel uit te drukken is in cijfers. Deze editie is georganiseerd in samenwerking met kunstinitiatief VHDG in Leeuwarden.

Aantal deelnemers: 49

Woensdag 7 juni 2018 – Community arts in dialoog

Deze editie draaide om de dialoog met verschillende stakeholders in community art projecten. Hoe voer je met hen het gesprek over het belang van kunst bij maatschappelijke ontwikkeling? Tijdens de lezing en het debat werd ingegaan op hoe je de dialoog met lokaal bestuur en maatschappelijke organisaties kunt voeren over een meer duurzaam en structureel draagvlak voor community art initiatieven en de voortvloeisels daaruit. De verdieping kwam van twee onderzoekers vanuit het artistieke en sociale domein:

Marleen van der Haar en Nathalie Beekman.

Aantal deelnemers: 63

Woensdag 10 oktober 2018 – Craft your future

Een Dwarskijkers over vakmanschap en ambacht als bron voor innovatie en duurzaamheid. **Wat kunnen we leren van het vakmanschap van vroeger voor de vraagstukken waar we nu tegenaan lopen?** We zitten in een transitie waarin we anders gaan kijken naar afval door het te zien als grondstof. Dat de winst niet zit in het verkopen van veel wegwerpproducten is duidelijk. Hoe dit wel moet, is de vraag die centraal stond tijdens deze Dwarskijkers-editie. Gastsprekers bij deze editie waren: product designer Ana Mestre (Portugal), Thomas Eyck (producent en distributeur van designproducten) en Aleid Brouwer (lector Doelgericht Ondernemen aan NHL Stenden).
Aantal deelnemers: 120

1.3 > D >

NETWERKEN

Iepenloftspullen

Het netwerk Iepenloftspullen is twee bij elkaar gekomen in 2018.

1. Iepenloftspullen bij elkaar op bezoek: Iepenloftspullen waren op 28 juni te gast bij Iepenloftspul Bantegea voor de productie 'Weispield op de Marchjepôle'. Tijdens het backstage programma kregen de 21 gasten een rondleiding en was er een gezamenlijk diner.
2. Netwerkbijeenkomst: tijdens deze bijeenkomst wordt er aan de hand van verschillende thema's inspiratie en kennis geboden aan Iepenloftspulorganisaties. Dit jaar zijn ook andere initiatieven die theater in de openlucht maken uitgenodigd, waaronder producties van Under de Toer. We zijn daarom te gast bij Theatergroep Fier die de productie 'Oeds fan Fierwei' maakte. Zij vertelden over de logistieke organisatie van de productie. Daarnaast was er een discussie over de terminologie van Iepenloftspullen en themasessie over marketing en communicatie en één over theatervormgeving. Er waren in totaal 23 gasten (vertegenwoordigers van 10 Iepenloftspulorganisaties en andere initiatieven).

De bijeenkomsten zijn in samenwerking met STAF georganiseerd.

Conferentie amateurtheater

Van 17 t/m 21 oktober 2018 vond de eerste editie van de Europese conferentie amateurtheater 'Challenging the local' plaats. Europese theaterwetenschappers van het netwerk Projects on European Theatre Systems (PETS) hebben in het voorjaar 2018 een korte paper ingediend met daarin de actuele situatie van de uitdagingen van het amateurtheater in hun land. Deze uitdagingen vormden het uitgangspunt voor een artistiek onderzoek van jonge makers/studenten bij 3 toneelverenigingen in Fryslân in september tot oktober. Hierbij werden ze gecoacht door professionele theatermakers.

Programma conferentie:

- > Werksessie 'Amateur Theatre in small European countries' als onderdeel van de conferentie 'Sharing Arts and Heritage' van het LKCA.
- > Lezingen van het netwerk Projects on European Theatre Systems (PETS).
- > Workshops van buitenlandse regisseurs aan regisseurs en spelers.
- > Presentaties artistiek onderzoek op locatie.

Voor de organisatie werkte Keunstwurk samen met STAF en NHL Stenden Hogeschool. De deelnemende verenigingen waren OKK Marssum, Vriendenkring Britswerd/Wieuwerd en Iepenloftspul Snakkerburen.

We The North – Community Art Netwerk Noord Nederland

Vrijdag, Keunstwurk en K&C houden zich allemaal bezig met de ondersteuning van community art. Ondanks overeenkomstige theoretische doelen, ziet de ondersteuningspraktijk er in de provincies toch anders uit. Wat zijn de voor- en nadelen van de verschillende benaderingen? Om deze en andere vragen te beantwoorden, is het Community Art Netwerk Noord-Nederland in het leven geroepen. In een serie bijeenkomsten wordt een eerste aanzet gegeven tot een sterk netwerk van steuninstellingen, overheden en makers, om in de toekomst samen succesvolle community art-projecten van de grond te krijgen. Dat gebeurt door de deuren open te gooien en elkaar te bezoeken, kennis te maken met lokale makers en hun projecten, van elkaar te leren én elkaar te inspireren. In september kwamen de organisaties bij elkaar in de keuken kijken, waarna er in november/december publieke bijeenkomsten plaatsvonden voor kunstenaars, organisaties en overheden. De bijeenkomst in Fryslân vond plaats tijdens de European Neighbours week met het symposium 'Art of an open society'. Het hele proces van het Community Art Netwerk Noord-Nederland is vastgelegd. Verslagen hiervan zijn gepubliceerd op: <http://www.wethenorth.org/downloads/blogs-community-art/>

ZZP-Salon: Een blik op jezelf maakt je werk beter

Het aantal zelfstandig ondernemers in de cultuursector neemt hand over hand toe. Keunstwurk wil de culturele zzp-ers via ontmoeting en inspiratie de kans geven om elkaar te leren kennen en kennis met elkaar te delen. Hierbij wordt nauw samengewerkt met de coöperatie Kunstkade, maar ook met het LKCA, dat zich op landelijk niveau bezighoudt met dezelfde opdracht. In 2018 hebben twee bijeenkomsten plaatsgehad.

Bijeenkomst 1:

- > Intervisie: een blik op jezelf door de ogen van de ander
- > Samenwerkingspartner Kunstkade
- > Deelnemers: 12

Bijeenkomst 2:

- > Inleiding over het project Under de Toer 'Hoe worden zzp-ers ingezet?'
- > Workshop: Hoe doe ik een subsidieaanvraag?
- > Samenwerkingspartner: LF2018 | Under de Toer
- > Deelnemers: 25

Netwerk Muziekfederaties

Het Netwerk muziekfederaties is in 2018 niet bijeen geweest. Door de vele vormen van samenwerking tijdens LF2018, in bijvoorbeeld het project Under de Toer, waren zowel de federaties als de verenigingen erg druk. Het netwerk wordt in 2019 weer opgepakt.

Programma Fernijing

Opzet van het programma

In dit programma staat culturele innovatie en vernieuwing centraal. Het kan gaan om nieuwe verbindingen en producten, nieuwe werkwijzen, onderzoek en lab-achtige experimenten.

Het programma krijgt inhoud vanuit twee instrumenten:

1. Labs - Generaties
2. Productontwikkeling

2.1 > A >

LABS - GENERATIES

Doel:

Creëren van nieuwe inzichten en concrete producten door uitwisseling van nieuwe technieken met 'oude' ervaringen en kennis.

Aanleiding:

Bij professionals in de creatieve industrie is behoefte aan het uitwisselen van kennis en ervaring, niet het vergroten van de verschillen, maar leren door samen te werken en gezamenlijke doelen voor ogen te hebben. Dat geldt voor ambachten, vakmanschap, kennis en ervaring met stromingen, werkwijzen en vaardigheden. Actualiteit (3D technieken) staat in verbinding met gelauwerde kwaliteit en tradities. Ze staan niet tegenover elkaar maar hebben elkaar nodig.

Rol Keunstwurk:

Keunstwurk is coördinatiepunt voor verbinding, uitwisseling en ontmoetingen.

Samenwerkingspartners:

Verschillende vertegenwoordigers op verschillende vakgebieden: architectuur, design, grafisch en digitaal, grondstoffen, producten.

Resultaten:

Er zij twee nieuwe initiatieven tot stand gebracht waarbij de focus ligt op Erfgoed, Vaardigheden of Innovatie.

Symposium Craft Your Future

Op 10 oktober (dag van de duurzaamheid) vond onder de titel Craft Your Future een symposium plaats in de Recycle Boulevard van Omrin. Het kwam tot stand uit een samenwerking van Dutch Culture, Circulair Friesland, LF2018, Museumfederatie Fryslân, Friesland College, De Reis, House of Design.

Centraal stond het belang van circulariteit in het perspectief van ambachten, productieketens, economie en innovatie. Het ochtendprogramma bestond uit enkele sprekers, tijdens de middag stonden enkele ronde tafel gesprekken centraal rond thema's als ondernemen, onderwijs, overheid, creatieve industrie en culturele instellingen.

Het symposium had mede door partnerschap Friesland College een internationaal karakter.

125 belangstellenden namen deel aan de symposiumdag.

Het programma is in de avond voortgezet door IepenUP life vanuit Neushoorn.

Tijd voor ambachten

Keunstwurk heeft nader onderzoek gedaan, deskresearch naar bronnen, kaders en verbindingen vanuit het domein ambachten. Dat heeft een kaderplan opgeleverd als basis voor verder te ontwikkelen projecten op dit gebied.

Samenvatting:

‘Het ambacht is actueler dan ooit en is een verbindende en noodzakelijke schakel voor de toekomstige regionale samenleving. Fryslân heeft daarbij een rijke culturele historie die het mogelijk maakt om erfgoed, vaardigheden en innovatie samen op te laten trekken, bij het tot ontwikkeling brengen van een ambachtseconomie op basis van maatschappelijk verantwoorde – en dus circulaire – doelen en beoogde resultaten.

Daarvoor is een brede integrale en samenhangende aanpak nodig die ruimte geeft voor nieuwe impulsen. Een eensgezinde samenwerking die verschillen tussen disciplines en generaties overstijgt.’

Dit plan is besproken met verschillende betrokkenen in het netwerk dat was ontstaan rond, en in de aanloop naar het symposium Craft Your Future. Het zal begin 2019 als basis dienen voor de opzet van een serie pilot projecten onder de noemer Toekomst maken; een proeftuinproject Cultuur en Economie.

2.1 > B >

PRODUCTONTWIKKELING

Doel:

Voor de implementatie van het inhoudelijk gebied Architectuur en ruimtelijke kwaliteit willen we de onderstaande doelen in 2018 realiseren:

- > Afstemming van aanpak van de drie inhoudelijke onderdelen van de creatieve industrie: Beeldende Kunst, Architectuur en ruimtelijke ordening, Design/Vormgeving.
- > De communicatie hierover inrichten: website, nieuwsberichten, social media.
- > Inventarisatie en versterking van overkoepelende samenwerkingen in noordelijk verband.

Het bestaande noordelijk overleg voor de creatieve industrie geeft aanleiding, kader en structuur voor nieuwe projecten en samenwerking en nodigt uit tot het leveren van projectbijdragen van alle betrokken partijen. Keunstwurk is aangesloten bij dit netwerk en profiteert graag van de bundeling van professioneel kader in alle creatieve disciplines. De breed ingezette tendens, om te werken aan maatschappelijke en sociale onderwerpen vanuit de creatieve industrie via cross-overs valt binnen Fryslân in vruchtbare bodem.

Aanleiding:

Keunstwurk neemt het aandachtgebied ‘Architectuur en ruimtelijke kwaliteit’ over van ARK Fryslân.

Naast de parallelle disciplines Beeldende Kunst en Design/Vormgeving ontstaat binnen Keunstwurk nu een completer gebied dat we kunnen duiden als ‘creatieve industrie’. In Noordelijk verband is veel aandacht voor verregaande samenwerking om de creatieve industrie op beleidsmatig niveau verder uit te werken. Binnen Fryslân gaat Keunstwurk nieuwe kansen onderzoeken voor initiatieven, projecten of programma’s. Uitgangspunt daarbij is dat architectuur, beeldende kunst en design daarin samen optrekken in cross-overs en co-creatie met NHL Stenden, overheid, ondernemers en burgerinitiatieven.

Rol Keunstwurk:

Keunstwurk fungeert als coördinatiepunt voor de nieuwe projecten.

Samenwerkingspartners:

Creative Council Noord Nederland (CCNN), NHL Stenden en Design Factory.

Resultaten:

1. Databank architecten

Op de site van Keunstwurk zijn actuele onderwerpen van de site van ARK overgeheveld onder de noemer Architectuur en ruimtelijke omgeving. Aan de databank Cultuurmakers is een filter Architecten toegevoegd.

2. Cross-over projecten

Op 8 november is een bijeenkomst geweest voor het ontwikkelen van creatieve cross-overs.

Er waren 32 deelnemers uit verschillende achtergronden: overheid, kennisinstellingen, onderwijs, maatschappelijke instellingen, ondernemers en creatieve zelfstandigen (ontwerpers, architecten of kunstenaars). Het was een verkenning op zoek naar mogelijke cross-overs op thema's als landschap, economie, samenleving of gezondheid etc. Het programma werd ingeleid door Peter Joore Lector Open Innovatie bij NHL Stenden. Er werd stilgestaan bij de veranderende en meervoudige rol van creatieve deskundigen. Het brainstorm proces werd begeleid door Anne Heleen Bijl. Financiering van deze bijeenkomst was mogelijk door budgetruimte van ARK. De bijeenkomst heeft vier kaders voor projecten opgeleverd. Deze worden in een kleiner gezelschap in januari 2019 verder uitgewerkt tot een basis van twee mogelijke cross-over projecten. Doel is daarbij dat uit de deelnemers zelf trekkers en werkgroepen ontstaan die de projectplannen gaan schrijven en gereed maken voor subsidie aanvragen. Keunstwurk had in dit proces een ondersteunend rol.

Noordelijke samenwerking

Het programma Creative Council Noord Nederland (CCNN) kwam niet zoals voorgenomen van de grond. Dit onderdeel is daarom niet verder uitgewerkt.

Programma Meidwaan

Opzet van het programma

Met het programma Meidwaan beoogt Keunstwurk als tweedelijns organisatie het bewustwordingsproces van de waarden van kunst voor de samenleving te stimuleren en bruggen te slaan tussen de kunstsector en andere maatschappelijke domeinen. Juist ook daar waar dit niet vanzelfsprekend is.

Het programma Meidwaan krijgt inhoud vanuit twee instrumenten:

1. Participatieprojecten
2. Kunst en Maatschappij

3.1

PARTICIPATIEPROJECTEN

- A > Friese Dansdagen
- B > 11 Fountains
- C > Never Ending Orchestra
- D > Tijd voor Talent

3.2

KUNST EN MAATSCHAPPIJ

- A > Inspiratiedagen
- B > Informatiemarkten
- C > Kunst versterkt
- D > Kunstroutes
- E > De Reis
- F > Nacht aan het Wad en Nachtfestival

3.1 > Participatieprojecten

3.1 > A > FRIESE DANSDAGEN

Doel:

- > **Een impuls geven aan de infrastructuur van dans.**
De Friese Dansdagen heeft een stevige impuls kunnen geven aan de onderlinge verbinding van het veld en gezorgd voor de broodnodige verdieping waar vanuit het veld behoefte aan was. Het festival faciliteerde een professioneel podium en bood een ontmoetingsplek en broedplaats. Friese dansdocenten, amateur-odansers en talenten kregen de gelegenheid om samen te werken met professionele dansgezelschappen en choreografen uit heel Nederland en Europa. Dit heeft bijgedragen tot meerdere impulsen op het gebied van kwaliteit, zichtbaarheid en ontwikkeling. Friese (jonge) choreografen hebben zich dankzij dit festival kunnen ontwikkelen middels hun inzet als maker bij de eigen producties.
- > **Door betere samenwerking nieuwe mogelijkheden scheppen op het gebied van community dans, culturele diversiteit en inclusie.**
Het motto van de Friese Dansdagen is *ledereen kan dansen*. Dans is voor nieuwe doelgroepen zichtbaar en beleefbaar gemaakt, voor deelnemers, publiek en dansveld. Door deelname aan de eigen producties Sprookje zonder Beperking en Bloedbanden zijn Friese dansmakers bekend gemaakt met inclusiedans en intergenerationale dans. Ze zijn vertrouwd geraakt met deze doelgroepen en thema's en hebben vaardigheden opgedaan om zelfstandig aanbod te creëren voor deze doelgroepen. Dansers (met en zonder beperking) kregen zelfvertrouwen, een gevoel van eigenwaarde en nieuwe sociale contacten.

- > **Het Friese Dansveld een omgeving bieden waarin verbindingen tot stand worden gebracht tussen de verschillende dansaanbieders.**
In verschillende festivalonderdelen, zoals de 4x8 festivaldans, het Open Podium en de festivalproducties, hebben 75 dansaanbieders samengewerkt, samen gecreëerd en het podium gedeeld. Dit heeft geleid tot verbinding, ontmoeting en uitwisseling. Deze festivalonderdelen hebben een bijdrage geleverd aan een krachtig, deskundig en met elkaar verbonden dansveld.
- > **Danstalent ontwikkelen.**
Tijdens het festival vonden voor (jong) danstalent diverse masterclasses plaats van professionele choreografen en dansers. Talent uit Fryslân kon zich op deze manier verdiepen en bijscholen. Speciale aandacht was er voor het ontwikkelen van Fries (jong) maaktalent. Makers kregen in Bloedbanden en Sprookje zonder Beperking de kans zich verder te ontwikkelen als maker en met nieuwe doelgroepen te werken, dit onder leiding van (inter)nationale choreografen/coaches. De ontwikkeling van deze makers is een belangrijke investering in het Friese dansveld. De nieuw opgedane kennis en vaardigheden vloeien door naar het veld en makers starten vervolgprojecten op.

Aanleiding:

Wie danst en zich verder wil ontwikkelen heeft inspiratieplekken en voorbeelden nodig. Dat geldt voor amateurs, voor dansdocenten/makers en voor talenten. Een krachtig, deskundig en met elkaar verbonden dansveld is nodig om hen de juiste ontwikkelingskansen te kunnen geven. We kennen in Fryslân geen hbo dansopleiding en beschikken niet over een professioneel dansgezelschap. Met het ontbreken daarvan is het op peil houden of verhogen van de kwaliteit van de dans op zijn minst gezegd moeilijk. In verhouding worden de disciplines muziek en theater door de overheid meer financieel ondersteund. Het sectoronderzoek dat in 2016 in opdracht van Keunstwurk heeft plaatsgevonden toont aan dat het dansveld erg actief is maar dat er ook grote behoefte is aan een omgeving waar het veld zich kan laven aan uitdaging, uitwisseling en verbinding. De Friese Dansdagen zijn de paraplu waaronder deze voor het dansveld belangrijke onderwerpen kunnen vallen: deskundigheidsbevordering, talentontwikkeling, doelgroepgericht werken, verbinding van het veld, multidisciplinair werken en dans in po en vo bevorderen.

Rol Keunstwurk:

Keunstwurk was penvoerder, aanjager en verbinder voor het gehele festival De Friese Dansdagen.

Samenwerkingspartners:

LF2018, Stadsschouwburg De Harmonie, Kunstkade, Nederlandse Dansdagen, Strangers on Stage, Holland Dance Festival, D'Drive, Jeugd Dans Opleiding Fryslân, Neushoorn, Friese dansscholen en dansprofessionals.

Filmhuis Slieker stond in het productplan 2018 als mogelijke partner/festivallocatie genoemd maar is uiteindelijk geen onderdeel geweest van de Friese Dansdagen. Er is voor gekozen om het festival te concentreren op één locatie (De Harmonie).

Resultaten:

- > **Festival de Friese Dansdagen**

De kracht van het festival zat hem in de thematische samenhang en context in het aanbod van professionele voorstellingen, masterclasses, amateurprojecten en uitwisseling en deelname van het Friese dansveld. Met professionele, (inter)nationale producties heeft het festival ook de dansliefhebber goed kunnen bedienen. Met 3500 bezoekers zijn de verwachtingen m.b.t. publieksbereik overtroffen (verwacht: 2500). Zowel qua vorm als qua inhoud van het festival is de drempel om binnen te komen en mee te doen zo laag mogelijk gehouden. Deze laagdrempelig werd gecreëerd door in de samenstelling van het programma in te zetten op een mix van professionele voorstellingen, eigen producties en activiteiten om mensen te verleiden om méér mee te maken dan alleen wat ze al kennen.
- > **4x8**

Een terugkerend onderdeel tijdens het festival was de 4x8 festivaldans die dagelijks meerdere keren werd opgevoerd in de foyer. Hiermee was de 4x8 een belangrijke drager van het festivalgevoel. De festivaldans bestond uit dansfrases van 4x8 tellen in 6 verschillende dansstijlen gemaakt door zes Friese dansdocenten. Veel amateurdansers hebben de festivaldans geleerd (via YouTube of van hun docent) en meegedanst tijdens het festival.
- > **Frieslands grootste stoelendans**

Dit idee is komen te vervallen vanwege praktische belemmeringen en omdat er andere festivalonderdelen waren waarbij de (dans) community betrokken werd, zoals het Open Podium, de 4x8 en de eigen producties Bloedbanden en Sprookje zonder Beperking.
- > **Dance Battle XL**

Zowel voor po als vo vond er een Dance Battle plaats. Voor po is dit een kennismaking met dans die begint in de school en eindigt in het theater, waar duidelijk werd wie zich de beste dancecrew van groep 7 in Leeuwarden mag noemen. De po battle had meer deelnemers dan ooit (22 scholen). De vo battle richtte zich specifiek op urban dance en was voor een eerste editie een groot succes met 8 deelnemende scholen (het maximum aantal).
- > **Noord-Zuidlijn voor talenten**

De Noord-Zuidlijn heeft gestalte gekregen binnen het project Bloedbanden, wat een coproductie is geworden tussen de Nederlandse en Friese Dansdagen en waarin een uitwisseling plaatsvond tussen een Friese en Limburgse familie. De Noord-Zuidlijn is dus niet specifiek op talenten gericht, zij hebben op een andere manier een plek gekregen binnen het festival door middel van masterclasses en optredens op het Open Podium.
- > **Familieduetten**

De familieduetten zijn meer dan uitsluitend duetten geworden, families in welke samenstelling dan ook konden deelnemen aan dit project. Dit resulteerde in de openingsvoorstelling van het festival: Bloedbanden. Het onderwerp familie maakt dans voor een breed publiek toegankelijk omdat het aangesproken wordt door de persoonlijke verhalen van de families. De voorstelling had een inspirerende en aanjagende uitwerking op het publiek. Voor zowel de deelnemende families als het publiek een onvergetelijke ervaring waar ook nu nog vaak naar wordt verwezen. Het betrekken van jonge Friese makers met een coach bleek een goed werkende formule.

- > **Sprookje zonder Beperking**
De inclusiedansvoorstelling Sprookje zonder Beperking bestond uit drie choreografieën van Friese makers, gedanst door mensen met en zonder beperking. De dansers met een beperking deden zelfvertrouwen op door in een professionele setting te mogen optreden. Zij hebben ervaren hoe het is om in een artistiek en productioneel volwaardige voorstelling op het toneel te staan, te midden van en gelijkwaardig aan niet-beperkte dansers. De dansers met een beperking zijn bij dit project terechtgekomen via Kunstwerkplaats Smoel, werk/leerbedrijf Especialcare, of op eigen initiatief. De makers zijn artistiek begeleid door inclusiedansexpert Carmen Vilches (Granada). Gekoppeld aan de voorstelling vond een expertmeeting plaats voor professionals die zich bezighouden met inclusiedans, georganiseerd in samenwerking met Holland Dance Festival.

3.1 > B > **11 FOUNTAINS**

Doel:

Participatie van inwoners, amateurverenigingen en culturele partijen aan de opening en het programma rondom de 11 Fountains.

Aanleiding:

Eén van de meest toonaangevende events van LF2018 is 11 Fountains. In de opmaat om elf fontein in elf steden te realiseren is er weerstand bij inwoners. Vanuit het project is behoefte aan een participatieprogramma per stad, dat leidt tot programmering en een feestelijk openingsfeestijn.

Rol:

Keunstwurk biedt ondersteuning, expertise en zorgt voor verbinding. Keunstwurk is gevraagd om een coördinerende rol in te nemen.

Samenwerkingspartners:

LF2018, Fonteincommissies, kunstenaars, 11Fountains, Under de Toer, Tryater, en veel plaatselijke partijen.

Resultaten:

Op verzoek van 11 Fountains, zijn verschillende versies van een plan gemaakt in samenwerking met de partners. Door tegenvallende financiële situatie van het project 11 Fountains heeft geen van de versies doorgang gekregen. De ondersteuning heeft zich vervolgens gericht op het project Under de Toer, waar bij verschillende projecten advies en ondersteuning door Keunstwurk is verzorgd.

3.1 > C > **NEVER ENDING ORCHESTRA-NEO**

Doel:

Het doel van NEO in het jaar van 2018 was het concreet benutten van de kracht van muziek voor de mienskip. Om kansen te creëren voor talent dat al bekend was, of nog ontdekt moest worden. Velen het effect van NEO laten ervaren bracht niet alleen een impuls teweeg in de muziekwereld van Fryslân, maar schiep ook bewondering en waardering bij een breed publiek. Het samen trots kunnen zijn creëerde verbinding. Inspiratie bracht beweging. Belangrijke elementen voor een mienskip die voortdurend verandert en vooruit wil.

Aanleiding:

De rol en functie van muziek staat in de belangstelling. Op landelijk niveau worden voor deze discipline extra middelen vrijgespeeld en uit onderzoek blijkt de belangrijke rol van deze discipline voor de ontwikkeling van cognitieve vaardigheden. In Fryslân is muziek een populaire kunstdiscipline. Er wordt op zeer grote schaal gemusiceerd op diverse niveaus. Met de bedoeling meer cohesie aan te brengen in de muziekwereld, en daarmee participatie en resultaten te verhogen, is in samenwerking met LF2018 en de belangrijkste partijen in de muziekwereld een beweging op gang gebracht. Dit moet resulteren in 2018 in een Never Ending Orchestra die de muzikale mienskip zichtbaar maakt voor het publiek in 2018.

Rolverdeling:

Voor the Never Ending Orchestra hebben we een kerngroep opgericht bestaande uit vertegenwoordigers van Stichting CityProms, Keunstwurk, Friesland Pop en Organisatie van Muziekverenigingen in Fryslân (OMF). In de schil erom heen hebben we met talloze partners samen gewerkt: muziescholen, festivals, de Koornbeurs, De Lawei, Ateliers Majeur, Ritmyk, Kunstkade, de Wâldsang, Opus3, 't Toanhûs, Muzarthe, Prins Claus Conservatorium, NNO, Cultuur Kwartier Sneek, D'Drive, ROC Friese Poort, Academie voor Popcultuur, kunstencentra, Podium Asterix, poppodia, Sense of Place, Muziekfabryk, Sense of Place, Muziek aan de Luts, de Popfabryk, Sterrefabriek, Wijkpanels, Nacht aan het Wad, etc.

Keunstwurk was de penvoerder voor NEO waar de directe aansturing heeft plaats gevonden. Hiermee was Keunstwurk ook risicodragend en verantwoordelijk voor de exploitatie van NEO. We hebben vanuit Keunstwurk ons ingezet om allerlei geldstromen aan te boren, waaronder de lokale overheid, fondsen op naam en landelijke fondsen. Dit was een tijdrovende klus. Met alle partners waarmee is samengewerkt, voor zowel de Music Labs als de muziekproducties, is een overeenkomst afgesloten met daarin verwerkt het kader, de prestaties, rollen, taken en de financiering. Naast de projectleider, hebben we een tweetal aanjagers aangesteld verdeeld over de provincie met een coördinerende rol richting alle partners. Hiermee was er vooral helderheid over rollen, taken en verwachtingen.

Resultaten:

Een betere samenwerking tussen allerlei partijen op het gebied van muziek binnen de provincie is bereikt. Onder invloed van LF2018 werd gestreefd dat 2018 een topjaar is waarin veel output geëtaled werd.

Concreet gaat het om de volgende resultaten:

- > **NEO Stadsprogrammering**
Puur georiënteerd op Leeuwarden en typerend door een rijk aanbod van afwisselende muziekstijlen op verrassende locaties. Bezoekers van de hoofdstad liepen letterlijk tegen laagdrempelige, muzikale presentaties op. Het idee was van de binnenstad een muzikale speeltuin te creëren, waar men vrijelijk kon experimenteren. Muziek vormde hierbij de sleutel naar een verhaal, verbinding en vermaak.
- > **NEO Wijkfeesten**
In de NEO muziekprogrammering zijn in een aantal achterstandswijken in Leeuwarden podia en speelplekken gecreëerd. De zogenaamde NEO Wijkfeesten. Er is nauw samengewerkt met bestaande initiatieven, Jeugdcultuur Fonds, LOF, Cultuurcoaches, andere LF2018 events, bewoners en wijkcentra.
- > **NEO Spots**
Deze voorzagen in de opdracht op lokaal niveau in de provincie muzikanten en publiek te bewegen en te verbinden. In labvorm werd ruimte gecreëerd voor zowel beginnende als gevorderde en zelfs gevestigde muzikanten. Met als doel elkaar te inspireren en van

elkaar te leren. Crossovers en experimenterende werkvormen stonden centraal. Per labs is ingespeeld op mogelijkheden, wensen en behoeftes en toegewerkt naar een of meerdere presentatiemomenten. In totaal zijn er NEO Spots gerealiseerd in Heerenveen, Leeuwarden, Drachten, Dokkum, Sneek, de gemeenten Opsterland, de Fryske Marren, Harlingen en Waadhoeke en de eindafsluiting tijdens Freeze.

- > **NEO Producties**
Een bundeling met duidelijke climax van de aanloop die genomen is in de lokale NEO Spots. Ze boden jong talent, maar ook door-de-wol-geverfde muzikanten een groot en vaak bijzonder podium. Alle NEO Producties tezamen vormden een muzikaal lint door de provincie, passend bij de sfeer, belofte en agenda van LF2018. Het ging concreet om de volgende producties: FEAN, Hjoed yn it Park 2018, Abroad MAAIVELD, GRUTSK, Muziek aan de Luts, Sense of Place – Waddencompositie, Helden fan Hjir, Nacht aan het Wad, Sjongfestival foar Bern, Opera Samson & Dalila, Terug naar Heeg, Skiemer Wad en een Muziekproductie in Smallerland.
- > **NEO Zorg**
Live muziek toepassen in de zorg heeft een bewezen positieve en verzachtende werking. NEO was er in 2018 ook voor de mensen die zelf niet meer bij machte zijn eropuit te gaan. NEO ontwikkelde samen met haar muzikale partners voor een tiental verzorgings-teruizen in Fryslân een muziekvoorstelling waar lokale muzikanten en verenigingen actief in participeerden.

3.1 > D > TIJD VOOR TALENT

Doel:

- > Een impuls geven aan cultuurbeleid voor 65-plussers op gemeentelijk niveau.
- > Stimuleren van kunstbeoefening door senioren.
- > Het ontwikkelen en uitvoeren van 10 nieuwe activiteiten voor senioren.

Aanleiding:

Landelijk staat het thema 'senioren' in de schijnwerpers. Fryslân staat landelijk gezien op de vierde plaats als het om het aantal senioren gaat. Het project Tijd voor Talent levert gegevens over de culturele wensen, maar ook een nieuw cultuuraanbod op voor 65-plussers. In 2017 is in twee Friese pilotgemeenten (Smallerland en Achtkarspelen) een onderzoek uitgevoerd. Aan de hand van de opgedane gegevens worden in 2018 tien nieuwe plaatselijke projecten opgezet en uitgevoerd, die specifiek op de doelgroep senioren gericht zijn. De makers/projectinitiators worden begeleid zodat de nieuwe projecten een zo hoog mogelijke kwaliteit krijgen.

Rol Keunstwurk:

Keunstwurk fungeert als coördinatiepunt, verbinder en penvoerder van het gehele project.

Samenwerkingspartners:

Fonds voor cultuurparticipatie, LKCA, LF2018, Schouwburg de Lawei, Museum Dr8888, Sûnenz, Poppodium Iduna, Bibliotheek Drachten, Cultureel Centrum de Wâldsang, Stichting Openbare Bibliotheken Noordoost Fryslân, KEARN Welzijn, Stichting AanZet en Sociaal Cultureel Werk It Koartling. Overheden landelijk, provinciaal en lokaal.

Resultaten:

- > **Publicatie:**
In de publicatie 'Zo lang je leeft, leer je' staan de onderzoeksresultaten vermeld die binnen het project zijn opgehaald: drie onderzoeken zijn uitgevoerd, een onderzoek onder cultuurverenigingen, onderzoek naar ouderen in Fryslân en een behoefte onderzoek onder ouderen. De publicatie is verspreid onder zo'n 350 professionals in de zorg, welzijn en cultuur binnen Fryslân.
- > **Inspiratiemiddagen:**
Daarnaast is in 2018 een reeks inspiratiemiddagen uitgezet in Drachten, Dokkum, Sneek en Joure. Op deze middagen kwamen in totaal zo'n 90 professionals uit de sectoren zorg, welzijn, beleid en cultuur bijeen, om inhoudelijk ideeën uit te wisselen over ouderen beleid en cultuur.
- > **Studiedag:**
Op een studiedag hebben 10 cultuurmakers zich ingezet op nieuw aanbod voor ouderen. In totaal zijn dit jaar 12 nieuwe projecten uitgevoerd, verspreid over de gehele provincie.
- > **Symposium:**
Op 23 november vond een afsluitend symposium plaats in de Harmonie. Hierbij is samengewerkt met UPI!. Er waren 200 mensen aanwezig.

3.2 > *Kunst en maatschappij*

3.2 > A > INSPIRATIEDAGEN - KUNST VERSTERKT

Doel:

Mensen informeren en inspireren over inzetten van kunst in de zorg.

Aanleiding:

Het concept Positieve Gezondheid, door Machteld Huber in Nederland geïntroduceerd in 2012, legt niet de focus op de afwezigheid van ziektes, maar op het vermogen om te kunnen gaan met fysieke, emotionele en sociale levensuitdagingen. Dit moet leiden tot een kwalitatief en zinvol leven waar kunst en cultuur aan kan bijdragen. Over dit onderwerp is een inspiratiemiddag georganiseerd over positieve gezondheid in Joure.

Rol Keunstwurk:

Organisatie en verbinding.

Samenwerkingspartners:

K&C, Patyna, Locatie Berchhiem Burgum, Kwadrantgroep, Kunst en Cultuur, Sûnnez en ZuidOostZorg.

Resultaten:

Deze bijeenkomst werd bezocht door 55 personen, waaronder professionals uit de zorg, welzijn, cultuur en beleidsambtenaren van Friese gemeenten, maar ook cultuurmakers, mantelzorgers en andere geïnteresseerden. Het programma bestond uit presentaties van good practice vanuit perspectieven uit zowel zorg als cultuur. De aanwezigen waren zeer positief over de middag.

3.2 > B > INFORMATIEMARKTEN - KUNST VERSTERKT

FRIESE CULTUURMARKT VOOR DE ZORG

Doel:

Cultuurmakers en zorgaanbieders met elkaar in verbinding brengen.

Aanleiding:

De aanzet voor de Friese Cultuurmarkt voor de Zorg is ontstaan door de behoefte om bewoners van zorginstellingen in contact te brengen met Culturele Hoofdstad projecten. Nadat in 2017 een eerste versie van deze markt gerealiseerd was, was de vraag voor herhaling door zowel de zorg als cultuurmakers duidelijk aangegeven.

Rol Keunstwurk:

Organiseren en verbinden.

Samenwerkingspartners:

Artconnection, Berchhiem - De Friese Wouden.

Resultaten:

De Friese Cultuurmarkt voor de Zorg was gepland in december 2018. De markt is met name geschikt voor instellingen die zoeken naar mogelijkheden om kunst te integreren in hun aanbod aan de cliënten, zowel structureel als projectmatig. De inschrijvingen van de cultuuraanbieders verliep goed. Helaas waren er te weinig aanmeldingen vanuit de zorg. Daarom is de markt geannuleerd. De communicatie over de markt was op tijd begonnen in oktober. De zorginstellingen zijn persoonlijk benaderd, waarbij de contactpersonen aangaven dat ze wilde komen. Daarom is het moeilijk te achterhalen waarom er toch te weinig inschrijvingen waren. Het optreden van het Jong en Oud koor in Berchhiem is wel door gegaan en werd door 60 personen bezocht.

BOEKINGSMARKT FRYSLAN

Doel:

Artiesten, impresariaten en culturele commissies van kleine podia met elkaar in verbinding brengen.

Aanleiding:

In Fryslân zijn veel kleine podia die een goede programmering willen samenstellen. De Boekingsmarkt voorziet in de behoefte van aanbieders en potentiële afnemers direct met elkaar in contact te komen en veel keuzemogelijkheden gepresenteerd te krijgen voor het nieuwe seizoen.

Rol Keunstwurk:

Organiseren en verbinden.

Samenwerkingspartner:

Atrium Sneek.

Resultaten:

Voor het 21^e jaar organiseerde Keunstwurk voor de kleinere Friese podia de Boekingsmarkt met actuele aanbod van artiesten en impresariaten. De programmering met vele podiumacts door de aanbieders en een goed gevulde markt was helemaal rond. Helaas bleef de aanmelding van de culturele commissies zo ver achter, dat we de markt moesten annuleren. De afgelopen jaren bleek het al erg moeizaam om tot het minimum aantal bezoekers te komen. Ondertussen hebben we op verzoek van de Culturele Commissies de digitale Boekingskrant opgestart. Deze lijkt de functie van de Boekingsmarkt te hebben overgenomen.

KUNST VERSTERKT, BOEKINGSKRANT

Doel:

Met de digitale krant worden geïnteresseerden op de hoogte gehouden van het actuele aanbod van artiesten en impresariaten.

Aanleiding:

In 2016 is er een onderzoek bij de Culturele Commissies geweest naar de behoefte van ondersteuning. Zij gaven aan dat ze een paar keer per jaar een nieuwsbrief met aanbod wilden ontvangen. Daarom is Keunstwurk met de Boekingskrant gestart.

Rol Keunstwurk:

Keunstwurk verzamelt de informatie en verzorgt drie keer per jaar de digitale Boekingskrant.

Samenwerkingspartners:

Artiesten en impresariaten.

Resultaten:

De Boekingskrant verscheen in 2018 vier keer: drie maal als reguliere periodieke uitgave op 18 januari, 25 mei en 19 september. Door de toevloed van nieuw aanbod verscheen op 29 januari bovendien een extra uitgave. Met ingang van de mei-editie werd tevens het aanbod voor zorg(instellingen) meegenomen. De januari-editie van 2018 werd naar circa 335 abonnees toegezonden; eind 2018 was dit aantal opgelopen naar ca. 450 adressen (de zorginstellingen niet meegerekend).

3.2 > C >

KUNST VERSTERKT, EXPEDITIE

Doel:

Cultuur aanbod toegankelijk maken voor mensen met dementie.

Aanleiding:

Landelijk is er steeds meer aandacht voor het nut en het inzetten van kunst in het vakgebied Zorg&Welzijn. In Fryslân komt in de zorg het fenomeen dementie steeds vaker voor. Reden genoeg om zorgorganisaties en culturele organisaties middels het thema dementie met elkaar in verbinding te brengen.

Rol Keunstwurk:

Organisator en bemiddelaar.

Samenwerkingspartner:

Museum Drachten.

Resultaten:

Museum Drachten presenteerde het project Onvergetelijk Drachten; waardevol voor mensen met dementie en hun familieleden. Dementie Friesland gaf een presentatie over hoe je je organisatie dementie vriendelijk kan maken. De gids van Onvergetelijk Drachten liet de groep ervaren hoe zo'n rondleiding in zijn werk gaat. De afsluiting was een netwerkborrel. Aanwezig waren 25 deelnemers.

3.2 > D > KUNSTROUTES, KUNST EN KERK

Doel:

De (leegstaande) kerken worden hergebruikt en de kunst krijgt een podium.

Aanleiding:

Naar aanleiding van het rapport 'Hergebruik Fryske Tsjerken' van de provincie Fryslân (2012) is een samenwerking tot stand gekomen tussen een aantal partijen. Dit samenwerkingsverband heeft plannen ontwikkeld, mede onder invloed van LF2018. De inspanningen hebben geleid tot een tentoonstellingsprogramma in de zomermaanden (juli t/m half september) waarin de kwaliteit van de kerk als authentiek bakken in het Friese landschap wordt gecombineerd met kunst. Beginnende en gevorderde kunst en cultuur liefhebbers kunnen de deelnemende locaties bezoeken door de route te volgen. Steeds meer bezoekers weten de weg naar de kunstroute te vinden.

Rol Keunstwurk:

Adviseert de plaatselijke kunstcommissies bij de keuze van de kunst en/of kunstenaar en ondersteunt bij de voorbereiding en tot stand komen van bijbehorende publicatie.

Samenwerkingspartners:

Commissies van plaatselijke kerk- en dorpsgemeenschappen, vele culturele vrijwilligers, Tsjerkepaad, Stichting Alde Fryske Tsjerken, Stichting Keunst yn Tsjerken, Stichting Nieuwe Kunst in Oude kerken, Kunstkring Gaasterland en professionele beeldend kunstenaars die in Fryslân wonen en werken.

Resultaten:

In 2018 zijn drie routes uitgezet in verschillende regio's namelijk Noord west en Zuidwest Fryslân waaraan in totaal 13 kerken hebben deelgenomen. Keunstwurk heeft inhoudelijk advies geleverd in de samenstelling van de presentaties, hierbij is gelet op de kwaliteit van het werk en de variatie in beeldtaal van de deelnemende beroepsmatig werkende beeldend kunstenaars. Op deze manier wordt de zichtbaarheid van professionele beeldende kunst vergroot. De vertegenwoordigers van de deelnemende kerkgemeenschappen /plaatselijke commissies kunnen in toenemende mate de voorbereiding voor de Kerk en kunst routes zelf verzorgen. Zowel bezoekers en vrijwilligers waren zeer positief en hadden veel waardering voor de opzet. De beeldende kunstenaars gaven een waardevolle toelichting op hun werk dat uitnodigde voor gesprek. Opvallend is dat er dit jaar meer bezoekers van ver buiten de provincie, de kerken heeft bezocht. Hoogstwaarschijnlijk door LF2018. Er zijn, los van de route 'Nieuwe Iconen voor oude kerken' die toegevoegd was in de bijbehorende publicatie, ruim 3000 bezoekers geregistreerd.

3.2 > E > DE REIS

Doel:

- > De expertise en het draagvlak vergroten van de sociaal artistieke praktijk.
- > Bijdragen aan de doelstellingen van LF2018 door middel van sociaal artistieke projecten die ontstaan vanuit lokale initiatieven

Aanleiding:

De Reis is in samenspraak met LF2018 ontwikkeld en heeft in de afgelopen jaren een voorbeeldfunctie voor LF2018 vervuld. Het project maakt deel uit van het open programma van LF2018. Bij De Reis gaan initiatiefnemers, makers en een 'Mienskip' samen aan de slag om een maatschappelijke verandering in beweging te krijgen door het inzetten van kunst en cultuur.

Rol Keunstwurk:

Keunstwurk coördineert en ondersteunt de verschillende experimenten en scout proactief initiatieven die interessant zijn voor De Reis.

Partners:

Binnen De Reis wordt er samengewerkt met verschillende culturele en maatschappelijke organisaties en onderwijsinstellingen.

In 2018 waren dit o.a.:

Op projectniveau:

Stichting Eb en Vloed, Dockinga Collega, FryskLab, Yiddish Waves, Wijkpanel Vrijheidswijk, Plataanschool Leeuwarden, Kinderwijkraad Heechterp Schieringen, Wellzo, Rotary Leeuwarden, Grendel Games, Oranje Ferbynt Burgum, 8e dag, Doarpshûs Yn 'e Mande Tytsjerk, Protestantse kerk Tytsjerk, Park Vijversburg, Under de Toer, Minerva Academie voor Popcultuur, Plaatselijk belang Bontebok, Katlijk en Mildam, Stichting de Tijd, Vereniging Noardlike Fryske Wâlden, Heerenveen Museum, NHL Stenden Hogeschool, Hoor Friesland, Gebaren café Leeuwarden, Tillt (Zweden), House of humour and satire (Bulgarije), Zoukak theater company (Beirut) en Center for Cultural Decontamination (Servië).

De redactieraad:

De redactieraad vormt het adviesorgaan van De Reis. De redactieraad bestaat uit een aantal leden die heel actief betrokken zijn bij de ontwikkeling van De Reis. Daarnaast is er een netwerk van organisaties die op de hoogte wordt gehouden en ingeschakeld wordt voor specifieke doeleinden.

De redactieraad bestaat uit vertegenwoordigers van Doarpswurk, Master Kunsteducatie Hanze Hogeschool, Stichting Welzijn Het Bolwerk, Zorgcentrum Leppehiem, Northern Knowledge en Tryater.

Advies en monitoring: CAL-XL, Sikko Cleveringa.

Communicatie: WINI Communicatie, MAS Outreach.

Resultaten:

Het programma van de Reis bestond in 2017 uit de volgende onderdelen:

Community of practice: In 2017 heeft de selectiecommissie (adviseurs van de redactieraad) aan de hand van de vier kernwaarden (contextueel, participatief, artistiek en transformatief) een aantal projecten geselecteerd voor de cofinanciering van De Reis. Alle projecten die daarvoor geselecteerd worden vormen samen een Community of Practice, waarvan de initiatiefnemers en kunstenaars maandelijks bijeen kwamen tijdens de ReisLabs. Deze Labs zijn gericht op onderlinge uitwisseling van kennis en vaardigheden en deskundigheidsbevordering door het inzetten van gastdocenten. In 2018 vonden zes bijeenkomsten plaats, waaronder een evaluatiebijeenkomst. Daarnaast kreeg ieder project een coach (ervaren kunstenaar) die de projecten begeleid bij de uitvoering van het project.

De Community of practice van De Reis bestond uit 12 projecten die in 2018 tot uitvoering kwamen:

- > Innovatie op school (Ferwert).
- > Gruts(k) Wereldburgumers (Burgum).
- > Landschapssymfonie (Eastermar).
- > De Muze (Heerenveen).
- > PlusMienskip Mildam, Bontebok, Katlijk.
- > International ArtCamp Tytsjerk.
- > (H)oor (Leeuwarden).
- > Buiten de Boot (Leeuwarden).
- > Plataanschool (Leeuwarden Heechterp - Schieringen).
- > Moeders en Dochters (Leeuwarden Vrijheidswijk).
- > Borderline Offensive.

Kennismakingstraject:

In 2018 vond een tweede editie van het kennismakingstraject van De Reis plaats. Het kennismakingstraject biedt jonge makers en creatief producenten, vaak nog studierend, de kans om kennis te maken met community art. In 2018 (feb / juni) werkten we samen met het project Eritreatown van Haring & Hummus in Leeuwarden. Deelnemers liepen mee en hielpen bij de eerste ontmoetingsbijeenkomsten van het project Eritreatown. Hier hebben ze contact gelegd met de community en inspiratie opgedaan voor het opzetten van een eigen mini-community art project. De drie deelnemers hebben een boottocht georganiseerd door de grachten van Leeuwarden waarin Leeuwarders en Eritreërs opdrachten kregen om naar hun stad te kijken, ieder vanuit eigen perspectief.

Expedities:

In 2018 vonden twee expedities plaats: een zomereexpeditie op 17 juli en een najaarsexpeditie op 21 november tijdens de European Neighbours Week (ENW). Beide expedities hadden door samenwerking met Tandem Fryslân en de European Neighbours Week een internationaal karakter. De opzet van de expedities is een route door heel Fryslân waarbij deelnemers in kleine groepjes verschillende mienshipsprojecten bezoeken en daarover met elkaar in gesprek gaan.

Aantal deelnemers juli: 38 (Tandemdeelnemers, cultuuradviseurs, initiatiefnemers, kunstenaars en belangstellenden).

Aantal deelnemers november: 52 (deelnemers ENW).

Dwarskijkers:

In 2018 zijn vier Dwarskijkers debatten gerealiseerd: lezingen en debatten op het snijvlak van kunst, cultuur en maatschappij. De Dwarskijkers werden inhoudelijk vormgegeven in samenwerking met CAL-XL. De Reis is in 2018 bij twee van de vier Dwarskijkers inhoudelijk betrokken geweest.

De European Neighbours Week (ENW) was onderdeel van de ReOpening Leeuwarden-Fryslân 2018, van 20 tot en met 24 november 2018. De week werd georganiseerd met diverse partijen: European Cultural Foundation, de Reis van Keunstwurk, Tandem, CAL-XL en LF2018.

Tijdens de European Neighbours Week kwamen initiatiefnemers, makers, denkers, doeners en beslissers vanuit heel Europa naar Fryslân. In het veelzijdige programma stonden de waarden van een open samenleving – een Iepen Mienskip – centraal en hoe de mens met kunst als katalysator een brede maatschappelijke verandering teweeg kan brengen. Het brede programma was gevuld met plenaire sessies, break-outsessies, theatrale performances, hands-on workshops en 'best & worst practices' omtrent empowerment, diversiteit en inclusiviteit.

De 100 deelnemers hebben aangegeven dat ze een zeer waardevolle en interessante week hebben gehad waar kennis en contacten zijn opgedaan waar mogelijk samenwerkingen uit voort komen. De expeditie op 21 november en het symposium 'The art of an open Society' op 22 november zijn de twee programmaonderdelen die De Reis georganiseerd heeft.

Redactieraad:

In 2018 heeft de redactieraad meegedacht over het toekomstplan van De Reis voor 2019-2020 en hiervoor een advies geschreven. Dit advies is meegenomen in het nieuwe projectplan. Daarnaast hebben zij input gegeven voor het monitoringsproces en feedback gegeven op het uiteindelijke monitoringsverslag.

Publicaties:

Alle presentaties van de elf projecten die onder De Reis zijn uitgevoerd, zijn gevangen in mooie foto's, omschreven middels een blog en komen terug in de documentaire '11 eerlijke gesprekken'. Daarnaast zijn er twee magazines uitgebracht in samenwerking met MAS Outreach.

Alle middelen zijn terug te vinden op de website van De Reis (www.dereis.frl). Er is gewerkt volgens de communicatiestrategie die geschreven is door WINI communicatie in 2017.

Voor verdere inhoudelijke informatie verwijzen we naar het jaarverslag en het monitoring- en evaluatieverslag van De Reis.

3.2 > F > NACHT AAN HET WAD EN NACHTFESTIVAL

Doel:

Nieuwe impuls(en) voor krimpregio('s) op basis van kunst. Bij Zwarte Haan wordt een Starbarn (sterrenobservatorium) gerealiseerd, met behulp van ondernemers en maatschappelijke partners. Rond de starbarn wordt een Nachttuin aangelegd, waar in de zomer van 2018 een Nachtfestival plaatsvindt.

Aanleiding:

In Noord Fryslân, langs de Waddenkust, dat als krimp-regio bekend staat wordt in het kader van het programma 'Sense of Place' en Stichting Feel the Night gezocht naar nieuwe impulsen met kunst en cultuur als aanjager. Door samenwerking met vele partijen zoekt men naar kansen voor de regio. Voor één van de acties die interessant zijn voor de regio, de realisatie van een sterrenobservatorium, is aan Keunstwurk gevraagd ondersteuning te geven rondom het proces.

Rol Keunstwurk:

Keunstwurk is penvoerder en zorgt voor procesbegeleiding. Partners zijn inhoudelijk verantwoordelijk voor de deelprojecten en voor de uitvoering.

Samenwerkingspartners:

Landschapsbeheer Friesland, Provincie Fryslân, Gemeenten, LF2018, St. Feel the Night, Sense of Place, Stichting Jabickspaad, Stichting Santiago aan het Wad.

Resultaten:

Architecten Murk Wymenga en Sweder Spanjer hebben onder begeleiding van Nynke-Rixt Jukema een ontwerp gemaakt voor de Starbarn. Op basis van het ontwerp is bij de gemeente een bouwvergunning aangevraagd. Tegelijkertijd heeft Landschapsbeheer Friesland een ontwerp laten maken voor de nachttuin op hetzelfde terrein als waar de Starbarn zou worden gebouwd. Het eerste ontwerp van de jonge tuin- en landschapsontwerper Sandor Walinga werd niet akkoord bevonden. Als oplossing werd bedacht de twee ontwerpen: de Starbarn en de Nachttuin samen te voegen tot een geheel. Dit ontwerp werd op 12 juli 2018 gepresenteerd aan partners, betrokkenen en omwonenden. Echter; naast een bouwvergunning voor de Starbarn was er een langere procedure nodig voor herziening van gebruik en bestemming van het terrein bij Zwarte Haan. Bouw en aanleg waren daardoor niet meer mogelijk in 2018.

Het partnerproject Santiago aan het Wad dat onderdeel is van het project Nacht aan het Wad heeft haar deel van het project kunnen afsluiten. Zij hebben hun voorgenomen deelprojecten conform de plannen kunnen realiseren:

- > Renovatie van de entree Pelgrim informatiecentrum St Jacobiparochie;
- > Een promotiefilm over pelgrimeren in het Friese Landschap;
- > Ontwikkeling van nieuwe paden o.a. het Claercamppad van Zwarte Haan naar Dokkum;
- > Realisatie van overnachtingsfaciliteiten in Alde Tsjerken voor Pelgrims;
- > Camino der Lage Landen – pelgrimsroute terug naar St. Jacobiparochie en Zwarte Haan.

Gedurende het jaar kwamen onder voorzitterschap van Keunstwurk de partners maandelijks bij elkaar om voortgang van de verschillende deelprojecten op elkaar af te stemmen.

In augustus is een wijzigingsverzoek voor de einddatum ingediend bij het Waddenfonds tot september 2019 – voor de realisatie, bouw en aanleg van de Starbarn, de Nachttuin en het regelen van het toekomstige beheer en programmering.

NACHTFESTIVAL

Het Nachtfestival is wel georganiseerd in combinatie met de afsluiting en aankomst pelgrims van de Camino der Lage Landen in St Jacobiparochie en Zwarte Haan op 25 juli 2018.

Keunstwurk heeft het Nachtfestival georganiseerd en geprogrammeerd. Het festival heeft 700 bezoekers getrokken, waarvan 150 pelgrims die 's middags waren aangekomen in St. Jacobiparochie.

Een opening van de Starbarn en Nachttuin was niet haalbaar maar zijn wel tijdens het festival gepresenteerd. Er waren bouwhekken in de vorm van de toekomstige Starbarn geplaatst en op het veld er omheen werden presentaties gedaan met betrekking tot de sterrenhemel en over nacht flora en fauna. Het Nachtprogramma was veelzijdig en verspreid over het terrein en de dijk bij Zwarte Haan. Nachtbeleving met verschillende zintuigen was de rode draad voor excursies over het Wad, sterrenkijken, stilte, verhalen – het begon om 20.00 uur en eindigde bij zonsopgang de volgende ochtend. Voor de muzikale programmering (on versterkt) is samengewerkt met het LF2018 project Never Ending Orchestra.

Uit de evaluatie van het festival blijkt dat er voldoende behoefte bestaat en een doelgroep is voor een festival dat draait om stilte en de beleving van de nacht in samenhang met natuur en landschap.

Programma STIPE

Binnen het programma Stipe verzorgt Keunstwurk informatie, advies en ondersteuning over cultuurdeelname in de vrije tijd (participatie), amateurkunst en cultuureducatie. We helpen onder meer om mooie nieuwe culturele initiatieven mogelijk te maken. Daarbij kijken we goed naar de doelgroepen, de hulpvraag en ontwikkelingen in de verschillende werkgebieden van Keunstwurk.

Dit programma wordt vormgegeven vanuit de instrumenten:

- 1 > advies
- 2 > informatie en ondersteuning
- 3 > prijzen
- 4 > koepels

4.1 ADVIES

- A > Advies op maat
- B > Kunst op maat

4.2 INFORMATIE EN ONDERSTEUNING

- A > Website/databanken
- B > Social media/nieuwsbrieven
- C > Informatievoorziening

4.3 PRIJZEN

- A > Vredeman de Vriesprijs Architectuur

4.4 KOPELS

4.1 > *Advies*

4.1 > A > ADVIES OP MAAT

Doel:

Initiatiefnemers van projecten te ondersteunen in de organisatie op het gebied van projectplan schrijven en het verwerven van financiën met kennis, netwerk en persoonlijke advies gesprekken.

Aanleiding:

Het programma van Culturele Hoofdstad bestaat voor de helft uit mienskipsinitiatieven, bottom up projecten. Hiervoor is de ondersteuningsstructuur Stipe.frl opgezet.

Rol Keunstwurk: Organisator, adviseur, begeleiding.

Samenwerkingspartners:

LF2018, Vrijwilligers Academie Fryslân.

Resultaten:

De Stipe website is gericht op het 'do it yourself' kennisverwerving. Daarnaast is het zinvol om één op één gesprekken te voeren over het organiseren van projecten. De Stipe adviseur kan hierbij ingaan op de behoefte van de initiatiefnemer en de onderdelen van het project die verder ontwikkeld moet worden. Gekeken wordt hierbij of verbindingen in het netwerk nodig zijn. In 2018 heeft het Stipe team circa 100 ontmoetingen met initiatiefnemers gehad en daarnaast nog regelmatig face to face advies gegeven.

4.1 > B > KUNST OP MAAT

Doel:

Advies op het gebied van de plaatsing van structurele kunstwerken in Fryslân.

Rol Keunstwurk:

Keunstwurk geeft advies aan overheden gemeenten, provincie, semi overheidsinstellingen, stichtingen en culturele commissies.

Samenwerkingspartners:

(Semi) Overheden zoals gemeente en provincie, professioneel beeldend kunstenaars, projectorganisaties en culturele commissies.

Resultaten:

Gemeente Leeuwarden

- > Locatie bepaling tijdelijk kunstwerk van Ron Arad bij de Blokhuispoort in Leeuwarden .
- > Voorstel beeldend kunstenaars i.v.m. relatiegeschenk voor gemeente Leeuwarden.
- > Begeleiden opdrachtformulering en voorstel mogelijke kunstenaars voor rotonde in Goutum.
- > Oplevering /opening kunstwerk van bij Aquaduct Drachtsterbrug te Leeuwarden Kunstenaar; Jan van der Ploeg.
- > Oplevering kunstwerk Blokhuisplein i.s.m. Wijkpanel binnenstad Leeuwarden en gemeente Leeuwarden. Kunstenaarsduo Groenewoud /Buij.
- > Oplevering kunstwerk Waterbar bij Watercampus Leeuwarden onderdeel van De Reis. Kunstenaarsduo: Groenewoud /Buij.

Provincie Fryslân

- > Opdrachtformulering, voorstel kunstenaar sen selectie voor kunstwerk in openbare ruimte N381 bij Appelscha i.s.m. Provincie Friesland en Gemeente Ooststellingwerf: Kunstenaar Frank Havermans

Gemeente Harlingen

- > Oplevering/opening kunstwerk N31 Harlingen i.s.m. Provincie Friesland, Gemeente Harlingen en Rijkswaterstaat. Kunstenaar Jan Roos i.s.m. Harlinger Tegelfabriek.

Provincie Fryslân en Provincie Groningen

- > Advisering selectie en uitwerking schetsontwerp informatiedrager entree Lauwersoog gebied.

Gemeente Joure

- > Opdrachtformulering Kunstwerk in openbare ruimte knooppunt Joure.

Gemeente Smallerland

- > Voorstel kunstenaars i.v.m. relatiegeschenk.

Gemeente Fryske Marren

- > Voorstel beeldend kunstenaars en begeleiden opdracht i.v.m. relatiegeschenk Fryske Marren.

IN HET KADER VAN LF2018:

LUD

Advisering, begeleiding en ondersteuning van het soundart project Lûd, een initiatief van de Kunstkring Gaasterland. Dit internationale geluidskunstproject bestond uit hoofdprogramma met vijftien permanente geluidskunstwerken van internationale/nationale geluidskunstenaars en uit een afwisselend randprogramma met kortlopende (of eenmalige) projecten van vijf jonge kunstenaars uit Fryslân dat bezoekers uitnodigde om deel te nemen. Daarnaast was een educatief programma voor het basis en voortgezet onderwijs samengesteld. Het project vond plaats in het Rijsterbos in Gaasterland van 15 juli t/m 15 oktober en was onderdeel van het hoofdprogramma CH 2018. Geschat aantal bezoekers tussen de 30.000 en 35.000 bezoekers.

Under de Toer

- > Advisering expositie kerk Huizum in het kader van Slauerhoff project 'In memoriam Partris'. Hieraan hebben elf beeldend kunstenaars uit Friesland deelgenomen.
- > Advisering Under de Toer project 'Haren in de Wind' in Langezwaag.

STEKJES

Doel:

Advies op het gebied van de plaatsing van structurele kunstwerken in Fryslân.

Aanleiding:

Specifiek op het gebied van ontwerp, het maken van keuzes voor ontwerpen van kunstwerken die een structureel karakter hebben is een eigen expertise gewenst, die onpartijdig/objectief is en op de hoogte is van eigentijdse regelgeving en tendensen.

De provincie heeft de ambitie om in navolging van de twaalf stekjes in Noordoost Fryslân op meer locaties ontmoetingsplekken te laten ontstaan. Er is een basis werkwijze en begroting van Keunstwurk en de partner in het project Landschapsbeheer Friesland. Het ontwikkelen van meer stekjes zal in nauwe samenwerking met betreffende gemeenten plaatsvinden. Ontmoetingsplekken tonen gastvrijheid en door een stekje komen historie en landschap samen. Het versterkt de plek voor toeristen en inwoners. In een algemene projectbeschrijving staat fasering van proces beschreven en dient als uitgangspunt voor een werkgroep per locatie.

Rol Keunstwurk:

Keunstwurk verleent objectief advies aan overheden (gemeenten en provincie) en (semi) overheidsinstanties (bijv. ziekenhuizen, waterschap, e.d.).

Keunstwurk begeleidt (in enkele gevallen) het proces van opdracht tot realisatie.

Samenwerkingspartners:

(semi) Overheden, kunstenaars, projectorganisaties en Landschapsbeheer Friesland.

Resultaten:

Herinrichting Terbandsterschans Heerenveen

Kunstwerk van Albert Oost is op 1 juni 2018 onthuld. Keunstwurk heeft in een veel eerder stadium (juni 2016) zijdelings op verzoek van Landschapsbeheer Friesland geadviseerd in de fase van het ontwerpproces. Stekje heeft betrekking op het zichtbaar maken van het verhaal van de Friese Waterlinie. In 2014 werd in dat kader al een stekje bij de schans Frieschepalen gereali-seerd.

Stekje Bekhofschans

In het kader van de herinrichting van de Bekhofschans bij Oldeberkoop heeft Landschapsbeheer Friesland een projectgroep samengesteld voor het ontwikkelen van een stekje. Keunstwurk heeft daarbij de rol van adviseur. Kunstenaar Marcel Prins is door de projectgroep geselecteerd voor de opdracht. Onderdeel van de opdracht was een educatief voortraject met leerlingen van groep 8 van OBS de Tjongeling in Oldeberkoop.

Het ontwerp kan worden uitgevoerd maar is qua realisatie nog afhankelijk van verdere planologische voortgang en uitvoering herinrichting locatie en omgeving.

Vier samenhangende stekjes in Hallum

In het kader van het project Terpen- en Wierdenland kreeg Keunstwurk van Landschapsbeheer Friesland de opdracht om het proces te begeleiden voor het ontwikkelen van vier ontmoetingsplekken (stekjes) om het terpdorp karakter van Hallum tot uitdrukking te brengen.

Eerder al werd in 2017 in het kader van Terpen- en Wierdenland een stekjes ontwerp en uitvoering begeleid voor de terp van Firdgum.

In Hallum is een projectgroep samengesteld waarin Dorpsbelang sterk vertegenwoordigd was.

Keunstwurk heeft drie ontwerpers geselecteerd voor een schetsopdracht.

Het voorstel/ontwerp van Ineke van der Blom werd in maart 2018 daarbij unaniem gekozen.

Op 29 december 2018 zijn de vier samenhangende stekjes met de dorpsbewoners feestelijk in gebruik worden genomen.

4.2 *informatie en ondersteuning*

4.2 > A >

WEBSITES

Keunstwurk heeft diverse websites en social media kanalen met als doel om haar verschillende doelgroepen op een laagdrempelige manier te informeren, inspireren en te betrekken. En ervoor te zorgen dat ze makkelijk met Keunstwurk in contact kunnen komen.

Keunstwurk

De algemene website van Keunstwurk is eind 2017/begin 2018 compleet vernieuwd. Na een aantal kinderziektes werkt de website onderhand naar behoren. In de loop van 2018 is er een online betaalmethode toegevoegd waarmee je direct kunt betalen voor o.a. workshops en cursussen. Daarnaast is er meer ruimte gecreëerd voor inspirerende content door o.a. de integratie van een carousel en de diensten Issuu voor publicaties en Vimeo voor video's. De website telt meer dan 40.000 bezoekers per jaar (2018). Keunstwurk had in het verleden voor elke discipline (theater, muziek, dans etc.) een eigen Facebookpagina. Dit leidde tot een diffuus beeld en maakte het beheer complex. Onderhand zijn alle Facebookpagina's samengevoegd en is er één heldere Facebookpagina van Keunstwurk met meer dan 3.500 volgers (dec 2018).

Kultuerfilter.nl

Het programma KEK2 is geïntegreerd in de Kultuerfilter website (het platform voor cultuureducatie in beheer van Keunstwurk). Het menu en de menustructuur zijn aangepast en de look en feel is in lijn gebracht met andere communicatiemiddelen. Daarnaast zijn de webteksten grotendeels herschreven om ze toegankelijker te maken en aan te laten sluiten bij andere communicatiekanalen. De website telt meer dan 6.000 bezoekers per jaar (2018).

Ook is er een Facebookpagina aangemaakt voor Kultuerfilter waar volgers op de hoogte worden gehouden van projecten, waar inspirerende content gedeeld wordt en waar (eigen) evenementen worden gepromoot (333 volgers).

Stipe.frl

De Stipe website is gericht op het 'do it yourself' kennisverwerving. Daarnaast is het zinvol om één op één gesprekken te voeren over het organiseren van projecten. In 2018 heeft de helpdesk achter Stipe.frl circa 100 ontmoetingen met initiatiefnemers gehad en daarnaast nog regelmatig telefonisch advies gegeven

Friese muziekbrigade - Meer Muziek in de Klas

De Friese muziekbrigade is onderhand vervangen door Meer Muziek in de Klas (MMIDK), waarvoor de website in de maak is. Er is reeds een Facebookpagina met informatie, inspiratie evenementen (141 volgers).

Noord-pool.nl

Noord-pool.nl biedt een actueel overzicht van professionals uit de culturele sector in Fryslân, Drenthe en Groningen die belangstelling hebben voor een functie als adviseur of bestuurder/toezichthouder. De website wordt onderhouden door K&C en ondersteund door Keunstwurk.

Online Tools

De algemene website van Keunstwurk biedt een aantal handige online tools ten behoeve van onze doelgroepen.

Profielpagina's kunstenaars en creatieven

Na een complete vernieuwing van de website en daarmee het gedeelte met profielpagina's is het voor kunstenaars en creatieven merkbaar makkelijker geworden om een profiel aan te maken. Daarnaast is het voor geïnteresseerden een stuk eenvoudiger om profielen te vinden en worden de profielen goed door Google geïndexeerd (650 profielen en gemiddeld 500 paginaweergaven per maand).

Publieke kunst in kaart

'Publieke kunst in kaart' (voorheen KORF) is een veelgebruikte tool en telt onderhand meer dan 1000 objecten met afbeeldingen, informatie en Google Street View. Het komende jaar wordt er een uitgebreide zoekfunctie toegevoegd waarmee (1183 objecten en gemiddeld 400 paginaweergaven per maand).

Fondsendatabase Fryslân

De fondsendatabase is na de transitie naar keunstwurk.nl verder verbeterd en biedt meer zoek- en filtermogelijkheden (gemiddeld 600 paginaweergaven per maand).

4.2 > B >

NIEUWSBRIEVEN

In 2017 is het e-mailmarketingplatform MailChimp geïmplementeerd waarmee we nieuwsbrieven versturen (conform AVG). Er zijn twee structurele nieuwsbrieven:

Keunstwurk (maandelijks): 2.445 abonnees

Kultuerfilter (maandelijks): 749 abonnees

Daarnaast worden er met enige regelmaat 'specials' gestuurd rond een bepaald project, rond workshop en cursussen etc.

4.3 Prijzen

4.3 > B >

VREDEMAN DE VRIESPRIJS ARCHITECTUUR

Doel:

bevorderen van kwaliteit bij het realiseren van bouwwerken in Fryslân.

Aanleiding:

De Vredeman de Vries prijs voor Architectuur is ingesteld door de Provincie Fryslân en wordt iedere twee jaar toegekend aan de architect en opdrachtgever van een in de provincie gerealiseerd bijzonder architectonisch bouwwerk. Bij de toekenning spelen criteria zoals ontwerpproces, concept, idee, kwaliteit en het samenspel tussen opdrachtgever en opdrachtnemer een rol.

Rol Keunstwurk:

Keunstwurk is - in nauwe samenwerking met de Provincie Fryslân - verantwoordelijk voor de organisatie en uitvoering van de prijs.

Samenwerkingspartners:

Provincie Fryslân, Leeuwarder Courant (organisatie van de publieksprijs)
Museum Belvédère, Heerenveen (locatie van de prijsuitreiking)

Resultaten:

Na een periode waarin de bouw in Nederland sterk te lijden had onder de economische recessie, gaf 2018 weer een toename van het aantal inzendingen te zien. Negenentwintig architecten(-bureaus) deden mee, waarvan enkele met twee of meer inzendingen. Daardoor kwam het totaal op veertig verschillende bouwwerken/projecten. Het beoogde aantal van dertig inzendingen werd dus ruimschoots behaald. Achttien inzendingen werden geselecteerd, waarvan uiteindelijk vijf werden genomineerd.

Winnaar werd Museum en werkplaats Houtstad IJlst, met als architect Haiko Meijer (van Onix NL, Groningen). Opdrachtgever Stichting Museum en Werkplaats Houtstad IJlst. Er was weer veel animo voor publieksprijs, georganiseerd in samenwerking met de Leeuwarder Courant. Die prijs ging naar zorglocatie Parkhoven in Leeuwarden, een ontwerp van VNL Architecten (Teunis Vonk en Robert Landstra) uit Grou voor opdrachtgever Kwadrantgroep.

4.4 *Instrument: Koepels*

Doel:

De vaak door vrijwilligers bezette besturen van de koepels voorzien van professioneel en objectief advies. In gezamenlijkheid bedienen van de achterban met advies en ondersteuning.

Rol Keunstwurk:

Advies en ondersteuning.

Resultaten:

Keunstwurk biedt ondersteuning aan de koepelorganisaties voor amateurkunst in Fryslân. De diensten bestaan uit inhoudelijk ondersteuning en secretariële en/of administratieve werkzaamheden. Alle acties worden in nauw overleg met het betreffende bestuur van een koepelorganisatie uitgevoerd. Bij zowel de SAKO, OMF en STAF is een Keunstwurk-adviseur aanwezig bij de bestuursbijeenkomsten. Keunstwurk biedt praktische ondersteuning bij de uitvoering van het programma Korpsen in de Klas (OMF) en Sjongfestival foar Bern (SAKO).

Keunstwurk heeft in 2018 met STAF samengewerkt bij het Netwerk Iepenloftspullen en de Conferentie voor de Amateurkunst.

De theateradviseur was jurylid voor de STAF Toanielprijs 2018.

STAF, OMF en SAKO hebben allen een financiële bijdrage geleverd voor het programma fulkaan.

De prijs werd op 17 november 2018 door gedeputeerde Sietske Poepjes in Museum Belvédère uitgereikt.

Financieel verslag 2018

BALANS	31.12.2018	31.12.2017
(na resultaatbestemming)		
ACTIVA	€	€
VASTE ACTIVA		
Immateriële vaste activa		
Web- en applicatievoorzieningen	20.116	30.174
Materiële vaste activa		
Inventaris en apparatuur	3.987	2.612
	-----	-----
	24.103	32.786
VLOTTENDE ACTIVA		
Vorderingen		
Subsidies	55.140	135.559
Overlopende activa en overige vorderingen	267.558	178.230
	-----	-----
	322.698	313.789
Liquide middelen		
Kas- en banksaldi	1.146.034	1.304.244
	-----	-----
	1.492.835	1.650.819

BALANS	31.12.2018	31.12.2017
PASSIVA	€	€
RESERVES EN FONDSSEN		
Reserve algemeen	153.348	151.604
Reserve diensten	44.975	67.731
Bestemmingsreserves	133.183	145.130
Bestemmingsfondsen	59.815	3.606
	-----	-----
	391.321	368.072
LANGLOPENDE SCHULDEN		
Overlopende passiva	0	11.000
KORTLOPENDE SCHULDEN		
Subsidies	280.009	259.439
Overlopende passiva en overige schulden	821.505	1.012.309
	-----	-----
	1.101.514	1.271.747
	1.492.835	1.650.819

STAAT VAN BATEN EN LASTEN

	REALISATIE 2018 €	BEGROTING 2018 €	REALISATIE 2017 €
Lonen en salarissen	1.092.005	1.042.041	1.051.309
Sociale lasten	172.511	174.320	162.248
Pensioenpremies	98.845	95.218	94.176
Uitkeringen			-2.843
Overige personeelskosten	105.422	80.671	102.471
	----- 1.468.782	----- 1.392.250	----- 1.407.362
doorbelasting aan:			
Kosten activiteiten/producten	-363.808	-270.348	-300.889
Personeelskosten	1.104.974	1.121.902	1.106.473
Huisvestingskosten	177.769	181.564	166.323
Kantoorkosten	61.783	65.298	57.611
Organisatiekosten	68.231	65.126	54.167
Afschrijvingen	11.490	20.000	15.115
Financiële lasten	477	750	468
Kosten t.l.v. bestemmingen			77.136
	----- 1.424.724	----- 1.454.640	----- 1.477.293
Kosten activiteiten/producten	2.429.227	1.534.066	1.260.385
Totaal lasten	----- 3.853.950	----- 2.988.706	----- 2.737.679

STAAT VAN BATEN EN LASTEN

	realisatie 2018 €	begroting 2018 €	realisatie 2017 €
Algemene inkomsten	70.422	45.500	59.782
Vrijval passiva/voorziening	11.000	11.000	12.000
	-----	-----	-----
	81.422	56.500	71.782
Inkomsten activiteiten/producten	2.334.879	1.443.143	1.142.738
	-----	-----	-----
	2.416.301	1.499.643	1.214.520
Boekjaarsubsidie Prov. Fryslân	1.460.900	1.460.900	1.460.900
	-----	-----	-----
Totaal baten	3.877.201	2.960.543	2.675.420
	-----	-----	-----
Resultaat	23.250	-28.163	-62.258

Aan het voordelig saldo 2018 is de volgende bestemming gegeven:

> ten gunste van reserve algemeen	1.743
> ten laste van reserve diensten	-22.756
> ten laste van bestemmingsreserve personeel	-2.422
> ten laste van bestemmingsreserve productontwikkeling	-4.066
> ten laste van bestemmingsreserve organisatieaanpassing	-5.458
> ten laste van bestemmingsfonds CeK	-3.606
> ten gunste van bestemmingsfonds LF2018	59.815

	23.250

Toelichting samenstelling resultaat

Resultaat	23.250	-28.163	-62.258
Ten laste/gunste van bestemmingen	44.264	0	-62.136
	-----	-----	-----
Saldo na bestemmingsbesteding	-21.013	-28.163	-122

Toelichting op de jaarrekening

> ALGEMEEN

Activiteiten

De activiteiten van stichting Keunstwurk, statutair gevestigd te Leeuwarden, Wissesdwinger 1, 8911 ER, ingeschreven in het handelsregister onder nummer KvK 41004471, bestaan voornamelijk uit het bijdragen aan een sterk kunstklimaat in Fryslân, in lijn met het beleid van de provincie Fryslân. Daarbij richt Keunstwurk zich specifiek op het bevorderen van: een toename van de cultuurparticipatie in Fryslân; een sterk en professioneel georganiseerd amateurveld; een interessant kunstklimaat voor professionele kunstenaars; samenwerking, samenhang en professionalisering in de Friese infrastructuur en het tot stand komen van en verder kunnen uitgroeien van nieuwe initiatieven.

Werkzaamheden

De werkzaamheden zijn in 2018 uitgevoerd volgens de uitgangspunten van het beleidsplan 2017-2020, 'Kunst Kleurt Iedereen' en het productplan 2018. De financiële verantwoording producten is ingericht volgens de in het productplan 2018 opgenomen productbegroting.

Programma's provinciale stipetaak

- > Leare
- > Fernije
- > Meidwaan
- > Stipe

Tsjinsten

- > Diensten en advisering overig
- > Exploitatie Yn Blau (v/h Huis voor Amateurkunst)

> ALGEMENE GRONDSLAGEN VOOR DE OPSTELLING VAN DE JAARREKENING

De jaarrekening is opgesteld volgens de in Nederland Algemeen aanvaarde grondslagen voor financiële verslaggeving.

De waardering van activa en passiva en de bepaling van het resultaat vinden plaats op basis van historische kosten, tenzij anders vermeld.

Baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben. Resultaten worden slechts opgenomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verplichtingen en mogelijke nadelige resultaten die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden. In de toelichting op de balans zijn geen vergelijkende cijfers opgenomen vanwege hun diverse aard.

Grondslagen WNT

Voor de uitvoering van de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen in de (semi)publieke sector (WNT) heeft de stichting zich gehouden aan de Beleidsregel toepassing WNT en deze als normenkader bij het opmaken van deze jaarrekening gehanteerd

Gebruik van schattingen

De opstelling van de jaarrekening vereist dat het management oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa

en verplichtingen, en van baten en lasten. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft.

Verbonden partijen

Als verbonden partij worden alle rechtspersonen aangemerkt waarover overheersende zeggenschap, gezamenlijke zeggenschap of invloed van betekenis kan worden uitgeoefend. Ook rechtspersonen die overwegende zeggenschap kunnen uitoefenen worden aangemerkt als verbonden partij. Ook de leden van het bestuur, de directeur en andere sleutelfunctionarissen in het management van de stichting en nauwe verwanten zijn verbonden partijen. Transacties met verbonden partijen worden toegelicht voor zover deze niet onder normale marktvoorwaarden zijn aangegaan. Hiervan wordt toegelicht de aard en de omvang van de transactie en andere informatie die nodig is voor het verschaffen van het inzicht.

Operationele leasing

Bij de stichting kunnen er huur- en leasecontracten bestaan waarbij een groot deel van de voor- en nadelen die aan eigendom zijn verbonden die niet bij de stichting ligt. Deze huur- en leasecontracten worden verantwoord als operationele leasing (niet op de balans). Huur- en leasebetalingen worden, rekening houdend met relevante ontvangen vergoedingen van de lessor, op lineaire basis verwerkt in de staat van baten en lasten over de looptijd van het contract.

> GRONDSLAGEN VOOR WAARDERING VAN ACTIVA EN PASSIVA

Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa worden gewaardeerd op het bedrag van de bestede kosten, verminderd met de cumulatieve afschrijvingen en indien van toepassing met bijzondere waardeverminderingen. De jaarlijkse afschrijvingsbedragen een vast percentage van de bestede kosten, zoals nader in de toelichting op de balans is gespecificeerd. De economische levensduur en de afschrijvingsmethode worden aan het einde van elk boekjaar opnieuw beoordeeld.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd op verkrijgingsprijs, verminderd met de cumulatieve afschrijvingen en indien van toepassing met bijzondere waardeverminderingen. De afschrijvingen worden gebaseerd op de geschatte economische levensduur en worden berekend op basis van een vast percentage van de verkrijgingsprijs, rekening houdend met een eventuele residuwaarde. In het jaar van ingebruikneming wordt het afschrijvingspercentage toegepast over het volledige jaar.

Vorderingen

De vorderingen worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. De reële waarde en geamortiseerde kostprijs zijn gelijk aan de nominale waarde. Noodzakelijk geachte voorzieningen voor mogelijke nadelige resultaten als gevolg van oninbaarheid worden in mindering gebracht. Deze voorzieningen worden bepaald op basis van individuele beoordeling van de vorderingen.

Liquide middelen

De liquide middelen zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde. Indien middelen niet ter vrije beschikking staan, dan wordt hiermee bij de waardering rekening gehouden.

Reserves en fondsen

De reserve en fonds onderdelen zijn als volgt opgenomen:

- > Reserve algemeen is vastgesteld uit cumulatieve resultaten van de provinciale stipetaak.
- > Reserve dienstverlening is vastgesteld uit cumulatieve resultaten voor dienstverlening die geen onderdeel zijn van de provinciale stipetaak.
- > De bestemmingsreserve personeel wordt aangehouden voor extra lasten inzake kenniscontinuïteit van het personeel in verband met vervroegd uittreden of het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd. Voor de besteding is een beperking opgelegd door het bestuur.
- > De bestemmingsreserve productontwikkeling wordt aangehouden voor extra lasten inzake onderzoek, ontwikkeling en vernieuwing van diensten en producten. Voor de besteding is een beperking opgelegd door het bestuur.
- > De bestemmingsreserve organisatieaanpassing wordt aangehouden voor extra lasten inzake het doorvoeren van aanpassingen binnen de organisatie voor het optimaal kunnen functioneren bij sterk veranderende maatschappelijke vraagstukken die zich aandienen. Voor de besteding is een beperking opgelegd door het bestuur.
- > De bestemmingsreserve jubileum wordt aangehouden voor activiteiten in het kader van het 25 jarig bestaan van Keunstwurk in 2018. Voor de besteding zijn beperkingen opgelegd door het bestuur.
- > Het bestemmingsfonds Cultuureducatie met Kwaliteit (CeK) wordt aangehouden voor tussentijdse resultaten en afloop van de vierjaarlijkse uitvoeringsperiode 2013-2016 van de deelregeling Cultuureducatie met Kwaliteit. Voor de besteding zijn beperkingen opgelegd door derden.
- > Het bestemmingsfonds LF2018 wordt aangehouden voor het vervolg van LF2018 projecten na 2018. Voor de besteding zijn beperkingen opgelegd door derden.

De directie heeft als standpunt dat bestemde gelden in een bestemmingsfonds geen onderdeel uitmaken van de toegestane reserveringsvorming volgens de Algemene subsidieverordening provincie Fryslân 2013. Voor de besteding zijn beperkingen opgelegd door derden.

Voorzieningen

Tenzij anders vermeld worden de overige voorzieningen gewaardeerd tegen de nominale waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de betreffende verplichtingen af te wikkelen.

Langlopende en kortlopende schulden

Opgenomen leningen en schulden worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs.

>

GRONDSLAGEN VOOR DE BEPALING VAN HET RESULTAAT

Voor de posten die zijn opgenomen in het resultaat geldt dat voordelige resultaten genomen worden voor zover die in het boekjaar gerealiseerd zijn en met nadelige resultaten en risico's rekening wordt gehouden voor zover zij ontstaan zijn voor het einde van het boekjaar.

Als inkomsten worden verantwoord toegekende subsidies en overige inkomsten in relatie tot de in het boekjaar geleverde of gerealiseerde producten en/of diensten. Als kosten worden genomen de kosten die rechtstreeks samenhangen met de inkomsten of de indirecte kosten gerelateerd aan het boekjaar, rekening houdend met de waarderingsgrondslagen van de balans.

De producten van Keunstwurk worden uitgevoerd in programma's. In de productverantwoording wordt de bijdrage in de vorm van provinciaal subsidie voor deze onderdelen zichtbaar gemaakt. Kosten en opbrengsten met een directe relatie naar projecten en activiteiten worden als directe kosten aan de producten binnen programma's toegerekend. Het saldo van indirecte kosten en baten van personeel, huisvesting en organisatie worden uitgedrukt en toegerekend op basis van de ureninzet van medewerkers van de inhoudelijke afdelingen aan de programma's.

Subsidies

Subsidies worden als opbrengsten verantwoord indien toerekenbaar aan het boekjaar, wordt voldaan aan de met de subsidies verbonden voorwaarden en redelijke zekerheid bestaat dat zij zullen worden ontvangen.

De boekjaarsubsidie heeft een structureel karakter. De subsidie in het kader van Cultuureducatie met Kwaliteit heeft een structureel karakter voor de periode 2017-2020. De overige subsidies hebben een incidenteel karakter.

Personeelskosten

Lonen, salarissen en sociale lasten worden op grond van de arbeidsvoorwaarden verwerkt in de staat van baten en lasten voor zover ze verschuldigd zijn aan medewerkers respectievelijk de Belastingautoriteit.

Pensioenen

Stichting Keunstwurk heeft voor haar medewerkers een toegezegde pensioenregeling. Hiervoor in aanmerking komende medewerkers hebben op de pensioengerechtigde leeftijd recht op een pensioen dat is gebaseerd op het gemiddeld verdiende loon berekend over de jaren dat de medewerker pensioen heeft opgebouwd bij Stichting Keunstwurk. De verplichtingen, die voortvloeien uit deze rechten van haar medewerkers, zijn ondergebracht bij het bedrijfstakpensioenfonds Zorg en Welzijn. Stichting Keunstwurk heeft geen verplichting tot het voldoen van aanvullende bijdragen in geval van een tekort bij het pensioenfonds, anders dan het effect van hogere toekomstige premies. Stichting Keunstwurk heeft daarom alleen de verschuldigde premies tot en met het einde van het boekjaar in de jaarrekening verantwoord.

WNT-verantwoording 2018 Keunstwurk

Op 1 januari 2013 is de Wet normering topinkomens (WNT) in werking getreden.

De WNT is van toepassing op Keunstwurk. Het voor Keunstwurk toepasselijke bezoldigingsmaximum in 2018 is € 187.000 volgens het Algemeen bezoldigingsmaximum.

Bezoldiging topfunctionarissen

1a. *Leidinggevende topfunctionarissen en gewezen topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling.*

>	BEDRAGEN X € 1	D.A. ZELDENRUST
	Functiegegevens	Directeur
	Aanvang en einde functievervulling 2018	1/1 – 31/12
	Deeltijdfactor in fte	1,0
	Gewezen topfunctionaris?	nee
	(Fictieve) dienstbetrekking?	ja
	Bezoldiging	
	Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 89.069
	Beloningen betaalbaar op termijn	€ 9.675
	<i>Subtotaal</i>	€ 98.744
	Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 187.000
	-/- Onverschuldigd betaald bedrag	€
	Totale bezoldiging	€ 98.744
	Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	nvt
>	GEGEVENS 2017	
	Aanvang en einde functievervulling 2017	1/1 – 31/12
	Deeltijdfactor 2017 in fte	1,0
	Beloning plus belastbare onkostenvergoeding	€ 82.972
	Beloningen betaalbaar op termijn	€ 8.812
	Totaal bezoldiging 2017	€ 91.784

1d. *Toezichthoudende topfunctionarissen met een bezoldiging van € 1.700 of minder*

>	NAAM TOPFUNCTIONARIS	FUNCTIE	PERIODE 2018
	S Brouwers	voorzitter	1/1 – 6/2
	M Waanders	voorzitter	6/2 – 31/1
	F Postma	secretaris	1/1 – 31/12
	J Vlasman	penningmeester	1/1 – 31/12
	P van den Broek	lid	1/1 – 31/12
	H Witteveen	lid	1/1 – 31/12
	M van Zonneveld	lid	1/1 – 31/12

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met een dienstbetrekking die in 2018 een bezoldiging boven het individueel toepasselijke drempelbedrag hebben ontvangen.

Bijlages

Bestuurssamenstelling Keunstwurk 2018

naam	bestuursfunctie	bestuurstermijn	functie en nevenfunctie(s)
Skelte Brouwers	voorzitter	afgetreden februari 2018	adviseur openbaar bestuur en management lid landinrichtingscommissie Baarderadeel voorzitter natuurcoöperatie Baarderadeel secretaris coöperatie ANLB Westergo
Marga Waanders	voorzitter	aangetreden februari 2018 herkiesbaar februari 2022	burgemeester gemeente Dongeradeel burgemeester gemeente Waadhoeke voorzitter Energij Koöperaasje Fryslân Duurzaam voorzitter Adviesraad Bestuurskunde & Overheidsmanagement Thorbecke Academie NHLStenden Leeuwarden Buitengewoon Ambtenaar van de Burgerlijke Stand (BABS)
Johan Vlasman	penningmeester	herkiesbaar december 2019	eigenaar Oerset Interim, controller Partoer, Fries Sociaal Planbureau, Groninger Forum, lid Raad van Toezicht Gearhing toezichhoudend bestuurder SBO Aquamarijn lid Raad van Toezicht GameAcademy
Fonny Postma	secretaris	herkiesbaar januari 2021	advocaat bij De Haan Advocaten en Notarissen bestuurslid Boederijstichting Fryslân bestuurslid Junior Kamer Friesland commissielid Lus van Akkrum
Margriet van Zonneveld - Drost	lid	herkiesbaar september 2020	directeur Friesland College D'Drive vice-voorzitter RvT OPRON Veendam voorzitter toetsingsraad, samenwerkingsverband Passend Onderwijs Friesland
Peter van den Broek	lid	herkiesbaar mei 2019	merkspecialist, partner in MerkMakers voorzitter Sint Piterkomitee lid Raad van toezicht Bibliotheken Noord
Hester Witteveen	lid	bestuurstermijn eindigt februari 2020	voorzitter Caritas bestuurslid Voedselbank Leeuwarden bestuurslid Achmea Culpa comité van aanbeveling Kunstacademie Friesland

Overzicht medewerkers

	naam	functie	mutaties
>	STAF		
	Douwe Zeldenrust	directeur	
	Skelte Aukema	controller	
	Folkert Kusters	adviseur communicatie	
	Harmien Venema	directie assistent	
>	ONDERSTEUNING EN ADMINISTRATIE		
	Skelte Aukema	afdelingscoördinator	
	Sieger van Wijk	medewerker financiële administratie	
	Janet Jansma	medewerker personele administratie	uit dienst 31-08-2018
	Kirsten Keijzer	medewerker personele administratie	in dienst 1-9-2018
	Jellie Herder	medewerker receptie	
	Nanita Tromp	medewerker receptie	
	Florian Lang	husemeester	uit dienst 31-07-2018
	Eline van Doorn	husemeester	in dienst 1-9-2018
	Ytzen van der Wal	husemeester	
>	ADVIES EN EXPERTISE		
	Lummie Fokkema	afdelingscoördinator	
	Judith Baarsma	adviseur	
	Thillie Bremer	adviseur	
	Afke Brenninkmeijer	adviseur	
	Margaretha Cats	adviseur	
	Emiel Copini	adviseur	
	Hannelore Duynstee	adviseur	uit dienst 31-1-2018
	Luuk Eisema	adviseur	
	Froukje Geerts	adviseur	
	Anne Graswinckel	adviseur	
	Roelof Koster	adviseur	
	Loura Marchal	adviseur	
	Daniëlle van Peer	adviseur	
	Peter Reen	adviseur	in dienst 16-7-2018
	Gerda Roorda	adviseur jr	
	Rozemarijn Strubbe	adviseur	
	Johannes Terpstra	adviseur	uit dienst 31-1-2018
	Sarah Dolstra	medewerker	in dienst 4-4-2018
	Marianne Hofstra	medewerker	
	Jornt Karel	medewerker	
	Eef Koster	medewerker	uit dienst 31-12-2018
	Annemarie Lindeboom	medewerker	in dienst 1-11-2018
	Hink Speulman	medewerker	
	Aafje Stolte	medewerker	
	Titus van't Veer	medewerker	
	Geartsje de Vries	medewerker	uit dienst 9-5-2018
	Anna van der Werf	medewerker	

> PROJECTPERSONEEL

Sijtze van der Hoek	adviseur	in dienst 1-9-2018
Thijs Oud	adviseur	uit dienst 31-12-2018
Simone de Milde	adviseur	in dienst 16-1-2018/uit dienst 31-12-2018
Jenny Nijkamp	danscoach	uit dienst 31-10-2018
Carlo Scheldwacht	docent	in dienst 1-9-2018/uit dienst 31-12-2018
Theo Schlepers	cultuurcoach	in dienst 1-8-2018
Marjan Bruinsma	medewerker	in dienst 16-1-2018
Eva Hage	medewerker	uit dienst 30-8-2018
Nelleke Meindersma	medewerker	in dienst 24-4-2018/uit dienst 30-11-2018
Mireille Muller	medewerker	in dienst 1-1-2018/uit dienst 31-10-2018
Ilse Schreur	medewerker	uit dienst 31-12-2018

> STAGE

Femke Wegter	stage	uit dienst 30-11-2018
--------------	-------	-----------------------

Keunstwurk in de media

> MEDIA AANDACHT 2018

Artikelen NDC mediagroep
Items Omrop Fryslân

120*
15

*artikelen in zowel LC Noord en Zuid tellen 1x

ARTIKEL	DATUM	KRANT	PAGINA
> Houtigehaagster talent timmert aan de weg	03-01-18	Drachtster Courant	9
> Anders Leren Denken Over Cultuur	16-01-18	Leeuwarder Courant Editie Zuid	10
> Anders Leren Denken Over Cultuur	16-01-18	Dagblad van het Noorden Drenthe Zuidoost	14
> 'Tijd voor Talent' mannenkookgroep	19-01-18	Nieuwsblad van Noordoost Friesland	3
> Stampot zuurkool voor beginners	19-01-18	Leeuwarder Courant Editie Noord	24
> Stampot zuurkool voor beginners	19-01-18	Leeuwarder Courant Editie Zuid	22
> Solistenconcours Femuza in Stadslaanker	31-01-18	Sneeker Nieuwsblad	23
> Solistenconcours Femuza in Stadslaanker	31-01-18	Bolswards Nieuwsblad	23
> Autogarages in de rij voor Fries theater en cabaret	03-02-18	Friesch Dagblad	12
> Talent en toppers op Vers	07-02-18	Sneeker Nieuwsblad	27
> Cultuurverenigingen gaan meer vergrijzen	07-02-18	Kollumer Courant	3
> Talent en toppers op Vers	07-02-18	Bolswards Nieuwsblad	21
> Met volksdans de vergrijzing te lijf	07-02-18	Leeuwarder Courant Editie Noord	34
> Met volksdans de vergrijzing te lijf	07-02-18	Leeuwarder Courant Editie Zuid	34
> Verenigingen vrezen tekort aan leden	07-02-18	Friesch Dagblad	2
> Knelpunten bij cultuurverenigingen in kaart	14-02-18	De Feanster	17
> Marne college haakt aan bij LF2018	21-02-18	Bolswards Nieuwsblad	3
> Marga Waanders voorzitter Keunstwurk	07-03-18	Leeuwarder Courant Editie Zuid	28
> Marga Waanders voorzitter Keunstwurk	07-03-18	Leeuwarder Courant Editie Noord	28
> Waanders nieuwe voorzitter Keunstwurk	07-03-18	Friesch Dagblad	34
> Waanders nieuwe voorzitter Keunstwurk	09-03-18	Nieuwsblad van Noordoost Friesland	3
> Kwaliteit en diversiteit in voorronde Kunstbende	14-03-18	Sneeker Nieuwsblad	1
> Koudum Ferbynt met uniek project voor meertaligheid van jong tot oud	29-03-18	Balkster Courant	11
> Voorstelling Fryske Wâlden	30-03-18	Nieuwsblad van Noordoost Friesland	8
> Amelander musea genomineerd voor Ameland-lessen	30-03-18	Nieuwsblad van Noordoost Friesland	2
> Tryater geeft kindershow	04-04-18	Jouster Courant	3
> 'Koudum Ferbynt'	04-04-18	Bolswards Nieuwsblad	13
> Educatieprijs voor heemkundeproject	06-04-18	Nieuwsblad van Noordoost Friesland	6
> 'Veerkieker' twiede in Liwwadden	11-04-18	Nieuwe Ooststellingwerf	8
> Project PlusMienskip van start in Mildam	18-04-18	Heerenveense Courant	19
> Naomi is een strijder tegen oneerlijkheid	02-05-18	Friesch Dagblad	2
> Families gezocht voor dansvoorstelling	09-05-18	Nieuwe Dockumer Courant	25
> Families gezocht voor dansvoorstelling	09-05-18	Kollumer Courant	23
> De plus: visueel teken van verbinding	09-05-18	Friesch Dagblad	34
> Kandidaten gezocht voor architectuurprijs	11-05-18	Friesch Dagblad	18
> Friese familie voor dansstuk gezocht	12-05-18	Friesch Dagblad	14
> Burgumers leveren twee wereldbollen af	16-05-18	Friesch Dagblad	34
> Beleef de Nacht aan het Wad	20-06-18	De Feanster	55
> Beleef de Nacht aan het Wad	20-06-18	Huis aan Huis Leeuwarden	47
> Beleef de Nacht aan het Wad	20-06-18	Nieuwe Dockumer Courant	47
> Beleef de Nacht aan het Wad	20-06-18	Kollumer Courant	47
> Sjongfestival 2018: Met Je Hele Klas Op Het Podium	22-06-18	Leeuwarder Courant Editie Zuid	6

ARTIKEL	DATUM	KRANT	PAGINA
> Hulp gezocht: Brand verwoest voorstelling Balkster Detsje	28-06-18	Balkster Courant	11
> In 137 kerken rondleiding via Qr-code	02-07-18	Leeuwarder Courant Editie Zuid	24
> In 137 kerken rondleiding via Qr-code	02-07-18	Leeuwarder Courant Editie Noord	24
> Frissel wint Sjongfestival	04-07-18	De Feanster	15
> ArtCamp zoekt Friese deelnemers	04-07-18	Huis aan Huis Leeuwarden	13
> Kompenijster De Frissel wint Sjongfestival 2018	04-07-18	Drachtster Courant	11
> De Muze maakt namen tien heldinnen bekend	04-07-18	Heerenveense Courant	7
> Kerkenpad op het Bildt	04-07-18	Franeke Courant	13
> Kunst in Kerken langs oude paden	05-07-18	Balkster Courant	15
> Geld uit Kansfonds voor nieuwe projecten	06-07-18	Nieuwsblad van Noordoost Friesland	1
> Dit is waarom de tien heldinnen zijn gekozen	11-07-18	Heerenveense Courant	9
> MusicLabs zoekt talent in Smallerland	11-07-18	Drachtster Courant	11
> Een festivaldans, voor wie mee wil doen	16-07-18	Leeuwarder Courant Editie Zuid	28
> Een festivaldans, voor wie mee wil doen	16-07-18	Leeuwarder Courant Editie Noord	28
> Iedereen kan de 4 x 8 festivaldans dansen	18-07-18	Huis aan Huis Leeuwarden	15
> Kunst in Kerken Zwf	18-07-18	Sneeker Nieuwsblad	21
> Kunst in Kerken Zwf	18-07-18	Bolswards Nieuwsblad	23
> Duisternis en stilte beleven tijdens festival Nacht aan het Wad	18-07-18	Franeke Courant	30
> Nachtelijk festival rond de dijk bij Zwarte Haan	23-07-18	Leeuwarder Courant Editie Noord	22
> Nachtelijk festival rond de dijk bij Zwarte Haan	23-07-18	Leeuwarder Courant Editie Zuid	22
> Nieuw muziekstuk voor de Wadden	01-08-18	Leeuwarder Courant Editie Noord	30
> Nieuw muziekstuk voor de Wadden	01-08-18	Leeuwarder Courant Editie Zuid	30
> International ArtCamp Fertellendeweis	01-08-18	Huis aan Huis Leeuwarden	27
> Ode aan Waddengebied	08-08-18	Franeke Courant	9
> Kunst voor de oren in het Rijsterbos	15-08-18	Leeuwarder Courant Editie Zuid	12
> Kunst voor de oren in het Rijsterbos	15-08-18	Leeuwarder Courant Editie Noord	12
> Na New York en Riga geluidskunst in Rijs	20-08-18	Friesch Dagblad	24
> Muziekles op alle Friese scholen in 2022	24-08-18	Friesch Dagblad	1
> Máxima bij start Méér Muziek in de Klas	28-08-18	Nieuwsblad van Noordoost Friesland	3
> Verdieping voor talent op Simmer Academy	29-08-18	Leeuwarder Courant Editie Noord	1
> Verdieping voor talent op Simmer Academy	29-08-18	Leeuwarder Courant Editie Zuid	12
> 'Dankbaar en nederig'	05-09-18	Heerenveense Courant	29
> 'Het raakt mij dat ik genomineerd ben'	05-09-18	Heerenveense Courant	9
> Fryslân krijgt groot deel muzieksubsidie	06-09-18	Friesch Dagblad	2
> 'Geef nooit op. Dat deed ik ook niet'	12-09-18	Heerenveense Courant	9
> Gemeente reorganiseert cultuuronderwijs	19-09-18	De Woudklank	9
> Asema: 'Iedere moeder is een heldin'	19-09-18	Heerenveense Courant	11
> In 2022 muziekles op alle Friese basisscholen	20-09-18	Leeuwarder Courant Editie Noord	2
> In 2022 muziekles op alle Friese basisscholen	20-09-18	Leeuwarder Courant Editie Zuid	2
> Gemeente reorganiseert cultuuronderwijs	26-09-18	Nieuwe Ooststellingwerf HAH	7
> 'Ik wil graag die fatale sprong overdoen'	26-09-18	Heerenveense Courant	13
> Scholen bepalen zelf meer	26-09-18	Nieuwe Ooststellingwerf	37
> Akker ontmoet Maxima	26-09-18	Nieuwe Ooststellingwerf	3
> Iedereen kan dansen op Friese Dansdagen	02-10-18	Friesch Dagblad	2
> Repetities opera gestart	03-10-18	De Woudklank	3
> Anneke: 'Ik vaar op mijn eigen kompas'	03-10-18	Heerenveense Courant	9
> Dansen/dûnsje/dance voor iedereen tijdens Friese Dansdagen in Harmonie	03-10-18	Huis aan Huis Leeuwarden	37
> Cultuursector wil geld voor vervolg van LF2018	04-10-18	Leeuwarder Courant Editie Zuid	24
> Cultuursector wil geld voor vervolg van LF2018	04-10-18	Leeuwarder Courant Editie Noord	24
> Cultuursector wil meer geld voor erfenis LF2018	04-10-18	Friesch Dagblad	20
> Leeuwarder Harmonie vijf dagen lang een danspaleis	05-10-18	Friesch Dagblad	2

ARTIKEL	DATUM	KRANT	PAGINA
> LF2018 maakt talenten in speciaal onderwijs los	08-10-18	Leeuwarder Courant Editie Zuid	16
> LF2018 maakt talenten in speciaal onderwijs los	08-10-18	Leeuwarder Courant Editie Noord	16
> Repetities opera gestart	10-10-18	Nieuwe Ooststellingwerper HAH	7
> Repetities opera Samson & Dalila gestart	10-10-18	Nieuwe Ooststellingwerper	37
> Vierduizend bezoekers voor eerste Friese Dansdagen	10-10-18	Friesch Dagblad	18
> Simone: 'Creativiteit geeft mij kracht'	10-10-18	Heerenveense Courant	11
> Tentoonstelling Heldinnen van 't Veen geopend	10-10-18	Heerenveense Courant	1
> Eerste Europese conferentie amateurtoneel	16-10-18	Leeuwarder Courant Editie Zuid	34
> Japanners met Friezen op Explore The North	16-10-18	Leeuwarder Courant Editie Zuid	28
> Eerste Europese conferentie amateurtoneel	16-10-18	Leeuwarder Courant Editie Noord	34
> Japanners met Friezen op Explore The North	16-10-18	Leeuwarder Courant Editie Noord	28
> Heldinnen van 't Veen opent	17-10-18	De Stellingwerf HAH	9
> Friese Dansdagen boven verwachting	17-10-18	Huis aan Huis Leeuwarden	13
> Hedy: 'Wij zijn al vijftig jaar vriendinnen'	17-10-18	Heerenveense Courant	11
> Ingrid: 'Moeder Teresa is mijn heldin'	24-10-18	Heerenveense Courant	11
> Vredeman de Vries Prijs 2018	27-10-18	Leeuwarder Courant Editie Zuid	20
> Neo-Zorgconcert met Stedelijk Muziekkorps in Frittemahof	31-10-18	Sneeker Nieuwsblad	41
> Esther: 'Eerste brune frou in Heerenveen'	31-10-18	Heerenveense Courant	17
> Neo-Zorgconcert met Stedelijk Muziekkorps in Frittemahof	31-10-18	Bolswards Nieuwsblad	33
> Lobby meer cultuurgeld mislukt	01-11-18	Leeuwarder Courant Editie Noord	26
> Lobby meer cultuurgeld mislukt	01-11-18	Leeuwarder Courant Editie Zuid	26
> Cultuurmiljoenen ook zeker voor 2020, bepalen Staten	01-11-18	Friesch Dagblad	24
> Wat gaan we doen met 2 miljoen?	03-11-18	Leeuwarder Courant Editie Noord	42
> Wat gaan we doen met 2 miljoen?	03-11-18	Leeuwarder Courant Editie Zuid	42
> Kijken naar de 'lolkant' van taal	03-11-18	Leeuwarder Courant Editie Zuid	2
> Kijken naar de 'lolkant' van taal	03-11-18	Leeuwarder Courant Editie Noord	2
> Einde huur-om-niet plaagt Yn Blau	07-11-18	Leeuwarder Courant Editie Zuid	24
> Impuls kunstonderwijs op school Ynsicht	07-11-18	Leeuwarder Courant Editie Noord	32
> Einde huur-om-niet plaagt Yn Blau	07-11-18	Leeuwarder Courant Editie Noord	24
> Impuls kunstonderwijs op school Ynsicht	07-11-18	Leeuwarder Courant Editie Zuid	32
> Voor Friese senioren valt een wereld te winnen met kunst en cultuur	17-11-18	Friesch Dagblad	10
> Houtstad IJlst wint Vredeman de Vriesprijs	19-11-18	Leeuwarder Courant Editie Noord	20
> Houtstad IJlst wint Vredeman de Vriesprijs	19-11-18	Leeuwarder Courant Editie Zuid	20
> Neo-Zorgconcert Talant met Iris en Harmonie	21-11-18	Drachtster Courant	35
> Alles wordt zachter als ouderen eraan meedoen	24-11-18	Friesch Dagblad	32
> Neo-Zorgconcert	27-11-18	Nieuwsblad van Noordoost Friesland	11
> De Blinker aan de slag met 'Ferahlefoer'	28-11-18	Bolswards Nieuwsblad	9
> 175 legacyplannen LF2018 voor 89 miljoen	01-12-18	Friesch Dagblad	2
> Griis rockt in De Huchte Houtgehage	12-12-18	Drachtster Courant	43
> Zet niet alleen in op theater en pop, vindt cultureel veld	12-12-18	Friesch Dagblad	18
> 'In de dagelijkse zorg kun je muziek prima inpassen'	12-12-18	Franecker Courant	21
> Cultuurveld loopt te hoop tegen provincie	13-12-18	Leeuwarder Courant Editie Zuid	28
> Cultuurveld loopt te hoop tegen provincie	13-12-18	Leeuwarder Courant Editie Noord	28
> Massaal protest tegen Fries cultuurplan	13-12-18	Friesch Dagblad	2
> Kritiek neemt toe op Poepjes' cultuurplannen	18-12-18	Friesch Dagblad	1
> Toneelschrijver met wind in de zeilen	31-12-18	Leeuwarder Courant Editie Zuid	34
> Toneelschrijver met wind in de zeilen	31-12-18	Leeuwarder Courant Editie Noord	34
> Hallum heeft historische ontmoetingsplekken	31-12-18	Friesch Dagblad	22

ITEM OMROP FRYSLAN

	DATUM	MEDIUM
> Kookcursus voor mannen van start gegaan in Buitenpost	08-01-18	online, radio
> Toekomst Friese cultuurverenigingen niet rooskleurig	06-02-18	online, radio
> Omrop TIP: It hert fan De Houtgehage	10-02-18	online, radio, tv
> Burgemeester Marga Waanders voorzitter Keunstwurk	06-03-18	online
> Op avontuur op Ameland' is beste erfoegededucatie-project	04-04-18	online
> Plusvlaggen en -koekjes bij project PlusMienskip in Mildam	27-04-18	online
> De Frissel wint Sjongfestival 2018	29-06-18	online
> Koningin Máxima komt naar Fryslân voor meer muziek op school	23-08-18	online
> Muziek- en toneeltalenten een week samen in De Lawei	28-08-18	online, radio, tv
> Máxima in Drachten voor meer muziek op scholen	20-09-18	online, radio, tv
> Friese Dansdagen: iedereen kan dansen, zelfs met een beperking	03-10-18	online, tv
> Vijf projecten zijn genomineerd voor de Vredeman de Vries Prijs	17-10-18	online
> Opera Samson & Delila wordt opgevoerd in boekenmagazijn	17-11-18	online, radio, tv
> Museum en werkplaats Houtstad IJlst wint Vredeman de Vries-prijs	18-11-18	online
> Cultuursector heeft grote moeite met 'heroriëntatie' provincie	12-12-18	online

DATUM

PERSBERICHT

> 3 juli 2018	Bijzondere nachtbeleving bij Zwarte Haan
> 4 juli 2018	Kerken tijdelijk podium voor beeldende kunst
> 10 juli 2018	John Lennon Bus komt naar Leeuwarden
> 19 juli 2018	Aankomst processie en startsein Nacht aan het Wad
> 20 juli 2018	Stadsmuzikanten nemen deze zomer de binnenstad over
> 1 augustus 2018	Nieuwe muziekcompositie als ode aan het Wad
> 21 augustus 2018	Simmer Akademy voor 70 jonge Friese amateurkunstenaars
> 25 september 2018	Koorrepetities voor opera Samson & Dalila gestart
> 26 september 2018	Existentiële geluidsinterventies in het Rijsterbos
> 3 oktober 2018	Craft Your Future
> 3 oktober 2018	Kunst als middel voor 'Positieve Gezondheid'
> 10 oktober 2018	Europese conferentie amateurtheater 'Challenging the local'
> 11 oktober 2018	Conferentie Sharing Arts & Heritage
> 5 november 2018	Symposium 2018 x Onderwijs
> 14 november 2018	Ferhalefjoer brandt los
> 20 november 2018	Cultuurparticipatie van vitaal belang voor 50-plusser

Keunstwurk online

> WEBSITE (BEZOEKERS)

website	aantal Gem.	bezoekduur
keunstwurk.nl	41.432	2:37
kultuerfilter.nl	7.946	3:29
stipe.frl	6.048	2:13

> SOCIAL MEDIA (VOLGERS)

kanaal	Facebook	Twitter
Keunstwurk	3.596	1.441
Kultuerfilter	333	886

> NIEUWSBRIEVEN (ABONNEES)

Nieuwsbrief	Abonnees
Keunstwurk	.445
Kultuerfilter	749

> TOPTWEETS

Twitter (toptweets)

Keunstwurk @Keunstwurk · 6 jun.
Praat mee over de toekomst van de **#iepenmienskip** tijdens het voorjaarscongres van **@Cultuurconnect_** en laat je inspireren door verschillende **@LF2018** projecten!
bit.ly/2kSX21j pic.twitter.com/vpsRIZUDkD

Keunstwurk @Keunstwurk · 5 aug.
Ljouwerter toanielgroep begjint wer mei repetysjes foar 'De Oare' omropfryslan.nl/njys/830833-lj...

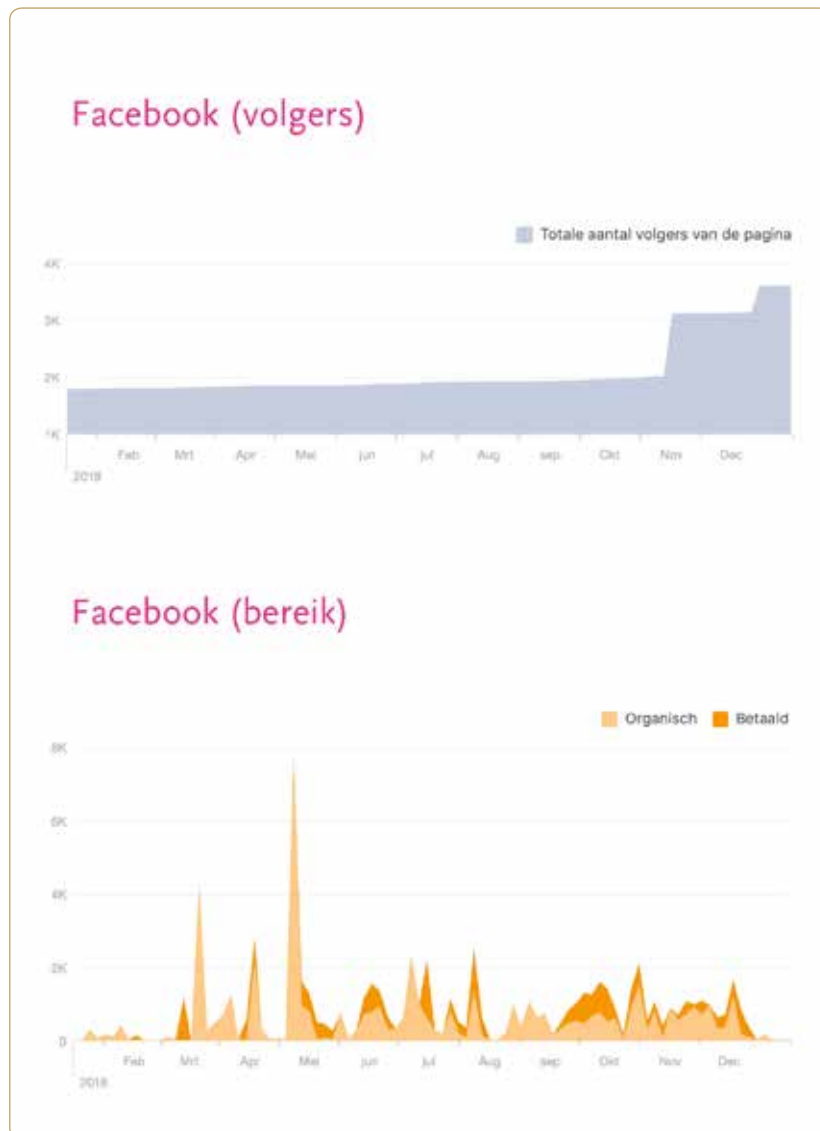

Keunstwurk @Keunstwurk · 1 aug.
Benieuwd hoe dat gaat klinken? **@NEOFri** en **@senseofplace18** ontwikkelen samen met componist Erik Woltmeijer een **#waddencompositie #LF2018**
bit.ly/2LpKSq

Keunstwurk @Keunstwurk · 28 aug.
Zien wij daar een communicatieprofessional met hart voor (cultuur)educatie? bit.ly/2wIZOSR **#vacature #cultuureducatie #marketingcommunicatie #Keunstwurk #Leeuwarden** pic.twitter.com/phZpDDeEgy

> TOPTWEETS

KEUNSTWURK

Keunstwurk

Postbus 1288, 8900 CG Ljouwert / Leeuwarden

Bezoekadres / bezoekadres:

Wissedwinger 1, 8911 er Ljouwert / Leeuwarden

t (058) 234 34 34

e info@keunstwurk.nl

i www.keunstwurk.nl